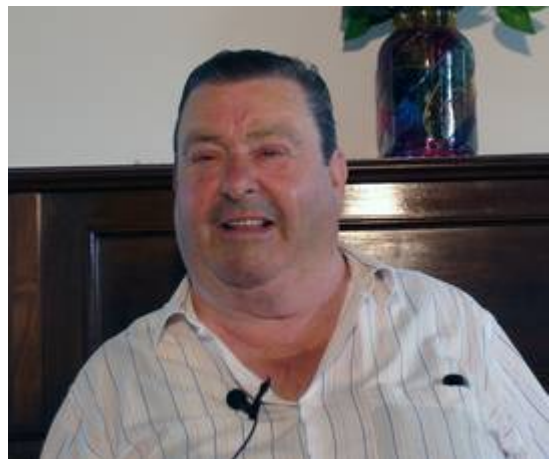

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Torregarai Gorostidi

*Usurbil,
Gipuzkoa
(1937-2016)*

Aurkibidea

Biografia

Usurbilgo Gaztañaga baserrian jaio zen, hiru senideren artean bigarren. Aitona Demetrio Montevidéon jaioa zen, baina familia guztia Gaztañagara itzuli zen hura gaztea zela. Baserriko lanetan jardundakoa, Joxe txerri-hiltzailea izan zen gaztetan; gerora, Lasarteko Michelin fabrikan aritu izan zen lanean bizi guztian, erretiroa hartu arte. Ezkondu eta hiru seme-alaba izan zituen. Gizon argia, umoretsua eta parte-hartzailea, oso ondo ezagutzen zituen Usurbilgo gorabeherak.

Zintak

USU-004

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-02
- **Iraupena:** 83 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-005

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-02
- **Iraupena:** 81 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-006

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider - Torregarai Gorostidi, Joxe
- **Data:** 2010-09-02
- **Iraupena:** 58 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-007

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider - Torregarai Gorostidi, Joxe

- **Data:** 2010-09-02
- **Iraupena:** 69 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-009

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-30
- **Iraupena:** 47 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-010

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 74 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-011

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 59 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-013

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-30
- **Iraupena:** 59 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-014

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-02
- **Iraupena:** 71 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-015

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-02

- **Iraupena:** 78 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-016

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-04
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-018

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-05
- **Iraupena:** 70 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin - Etxeberria, Eider

USU-019

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-05
- **Iraupena:** 42 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-020

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-10
- **Iraupena:** 81 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

USU-021

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-10
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-023

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-10
- **Iraupena:** 62 min

- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin - Etxeberria, Eider

USU-024

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-10
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

USU-025

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-11
- **Iraupena:** 72 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-026

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-11
- **Iraupena:** 27 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-028

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-08-12
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-037

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-09-09
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin

USU-038

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-09-09
- **Iraupena:** 56 min

- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider - Elexpuru, Juan Martin

USU-041

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 65 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Elexpuru, Juan Martin - Etxeberria, Eider

USU-042

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 87 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

USU-043

- **Proiektua:** Usurbilgo Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Data:** 2010-07-29
- **Iraupena:** 43 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Haurdun ez geratzeko neurriak

- **Erref:** USU-004/018
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:24:36. **Bukatu:** 00:27:35

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

<p>Umeak mantentzea lan handia zen eta neurriak hartzen saiatzen ziren haurdunaldiak kontrolatzeko. Lehen galarazita zegoen haurdun ez geratzeko neurriak hartzea. "Método Ogino" zegoen orduan, baina ez zen oso eraginkorra. Frantziatik haurdun ez geratzeko supositorioak ekartzen zituztenak ere bazeuden. Basektomia ez zen egiten garai hartan.</p>

Transkripzioa

-Ordun zer nahio izaten zan, ume gutxi euki o ume asko euki?

Nieves: -Guk ez gendun asko nahi.

-Asko mantentzeko jornal batekin...

Nieves: -Eta nere amak esan izandu dit, gu beatzi izandu gea, baiño nere amak esan izandu dit haurdun ote no, ez ote no, negar ein eta aurea.

Harek ez zittun danak nahiko.

-Ez, e?

-Nola ba? Bizitzeko ez zeon ezer'e ta.
 -Ordun mixeriya haundiya zan hemen.
 -Ordun ez zeon neurrikan? Medikiak ez zun esaten nola...
 -Galaziya zeon ordia. Eliza aldetik sekulako...
 -Ezin zan ordun, baiña egon bazeuden.
 Nieves: -Eon..., ez dakit asko eongo zan'e. Ez dakit, zeatikan esaten zuen "El método Ogino" dalakuoi.
 -Zer da hori?
 Nieves: -El método Ogino emen da, ba andria...
 -Joxe: -Japonesa, ezta? Japonesa ez al zan hoi?
 Nieves: -Ez zakit, baiña "el método Ogino, pero de eficaz se ve que no tenía nada. Debía de ser, yo no he usado nunca, e, pero debía de ser..."
 -Joxe: "Todas se quedaban preñadas con el método Ogino", bai, bai.
 -"No era como un termómetro que la mujer en la vagina tenía que tomarse la temperatura y aquello te decía si tenías, si estabas fértil o no estabas fértil. Pero era una cosa insegurísima".
 -Joxe: "Fallaba, fallaba..."
 -Ta jendiak ibiltzen al zun hori?
 -Bai, bai, guk ez degu ibili behin'e e?
 Joxe: -Bai, bai, hala esaten zan: "Zenbat seme dittuzue?" ta "Dittugu hiruro normalak eta beste bi Oginonak". Hala esaten zan.
 -Laguna ona billatu dezu, e.
 Joxe: -"El método Ogino fallaba de todas todas".
 -Eta hala ere jendiak sinistu iten zun?
 Nieves: -Bueno, zeoze in nahi.
 -Termometro hori nun erosten zan?
 -Farmazitan izango zan o. Ez, ez zan gaiñea farmazitakua izango. Ordun Frantzitik supositoiyuak ekartzen zittuenak'e ba emen hittuan.
 -Ze supositorio, zertako?
 -"Para que no fecundara".
 -A bai, e?
 -Bai. Nei Joxebak esan izandu zaiak. Frantzin supositoiyuak.
 -Horrek balio zun zeozertako edo?
 Nieves: -Zer baliyoko zun? Hortako esaten zun, ez geatzeko izaten omen zala ta.
 -Ordun basektomiak eta existitzen zian?
 -Nieves: -Keba! Basektomia ordun? Jesus, Maria ta Jose! Ezta... Oain'e ez gizaseme askotan, e.
 -Oain gutxiyo e? Aurrenaldi hartan bai e?
 -"Son muy machos los hombres".
 -Aurrenaldi hartan bastante...
 Joxe: -Basektomia iten al zan?
 Nieves: -Ordun ez.
 -Ordun zeak ingo zin, ordun ba al huan medikuik, ba al huan ordun hirurogeiko urte hoitan?

2. Txoko Aldeko trenaren zuloak

- **Erref:** USU-005/008
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:06:27. **Bukatu:** 00:09:56

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Txoko Aldetik Santuenera joateko tunelak zuloak ditu barruan. 40 trenbide-trabes daude tunel barruan, eta haiek kontatuz gero, zuloak non dauden jakin daitezke. Antoniok eskapada egin zuen behin tunelean. Emakume bat trenak harrapatuta hil zen. Txoko Aldeko emakume helduak oso abilak ziren trenbideko errail gainean ibiltzen.

3. Mutilek neskei dantza eskatzeko adorea

- **Erref:** USU-005/019
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:25:50. **Bukatu:** 00:27:10

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Dantza egiteko eskatzeko, adorea izan behar zuten mutilek. Neskek ez zuten arazorik izaten ezetz esateko; neskek ez zuten, ordea, inoiz eskatzen dantzarik.

4. Bizitzari eta bikoteen elkarbizitzari buruzko iritziak

- **Erref:** USU-005/025
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:34:16. **Bukatu:** 00:37:12

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen neskek mutil-lagun bakarra edukitzen zuten. Ez zen suerte kontua bakarrik, elkarbizitzan errespetua izatea ere, baizik. Gaur egun jendea errazegi banantzen dela uste dute; baina lehen gehiegi ere aguantatzen zen. Badira gauza batzuk behin ere egin ezin direnak.

5. Ibaia zikindu zenekoa

- **Erref:** USU-005/027
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:37:34. **Bukatu:** 00:39:34

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Arrain batzuk ez zituzten jaten lehen, ez baitzekiten ondo nola prestatu. Lehen ez zen oliorik; haren ordeaz, seboa erabiltzen zuten. Gerora, ibaia zikindu egin zen eta galdu egin ziren bertako arrainak. Gaur egun, oraindik ez da behar bezala garbitu ibaia.

6. Lehen jaten zituzten arrain klaseak

- **Erref:** USU-005/029
- **Iraupena:** 0:03:53. **Hasi:** 00:40:22. **Bukatu:** 00:44:15

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Lehen ibaiko amuarraina eta angula jaten zuten asko; baita antxoa, sardina, akula, txitxarroa, bisigua eta berdela ere. Lehen bakailaoa pobreen janaria zen merkeena zelako. Arrain mota gehiago jaten zuten eta aipatu egiten dituzte. Arrain haiek nola prestatzen zituzten azaltzen dute. Gizon bati "Akula" deitzen zioten, mutur luzea zeukalako.

7. Hortzak erortzean sutara

- **Erref:** USU-005/042
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:01:08. **Bukatu:** 01:02:03

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

<p>Hortzak erortzen zitzaizkienean, sutara botatzen zituzten, "to zaharra ta ekar zak berriya" esanez. Umetan ez zuten hortzak garbitzeko ohiturarik. Nieves lanean hasi zenean joan zen dentistarengana lehenengo aldiz.</p>

8. Elizakoak ematerakoan izandako anekdotak

- **Erref:** USU-005/045
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 01:04:55. **Bukatu:** 01:06:22

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Elizakoak ematera joan zen behin apaiza, eta orduko anekdotak kontatzen dituzte.

9. Eguraldia asmatzeko bideak

- **Erref:** USU-005/048
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 01:09:36. **Bukatu:** 01:12:48

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Nievesen lehengusua artzaina zen Urbian. Behin hari bisitan joan ziren, eta hurrengo eguneko eguraldia bete-betean asmatu zuen. Ekaitza zetorreanean, ardiak bildu egiten ziren. Enarei ere begiratzen zitzaien eguraldia asmatzeko. Sorbeltzari buruz hitz egiten dute.

10. Beldurra sartzeko ipuinak

- **Erref:** USU-005/050
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 01:14:11. **Bukatu:** 01:15:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Beldurra sartzeko ipuinak zeuden lehen. Mateo Txisturen istorioa kontatzen dute.

11. Mateo Txistu eta Anbotoko Mari

- **Erref:** USU-005/052
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 01:15:59. **Bukatu:** 01:17:48

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Mateo Txisturen istorioa kontatzen dute. Anbotoko Mariren mitoa kontatzen dute.

12. Txiste batzuk

- **Erref:** USU-005/054
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:18:03. **Bukatu:** 01:19:04

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Nievesek txiste bat kontatzen du. Joxek txiste haren jarraipena kontatzen du.

13. Apaizak uztak bedeinkatzen zituenekoa

- **Erref:** USU-006/019
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:33:48. **Bukatu:** 00:35:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Uzta ona eskatzeko, apaiza etortzen zen baratzeak bedeinkatzera. Apaizak ura botatzen zuen, erramuaren hostoa sorotan jartzen zen... Apaizari uztak bedeinkatzeagatik oilaskoa ematen zitzaion. Horri buruzko anekdota kontatzen dute.

14. Alpargatak eta frontoiko lurra

- **Erref:** USU-007/002
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:00:08. **Bukatu:** 00:02:59

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Pilotan jokatzeko zutenean alpargatak puskatzen zituzten, eta etxean errieta egiten zieten, dirurik ez baitzegoen soberan garai hartan. Frontoiko lurra latza izaten zen eta zer materialez egin zegoen aipatzen dute. Etxetik eskolara hanka-hutsik joaten ziren alpargatak zaintzearen. Lehen arruntagoa zen hanka-hutsik joatea.

15. Gizon-dema

- **Erref:** USU-007/006
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:06:58. **Bukatu:** 00:08:19

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Deman ibili izan dira gizonak. Bizkaitik etorri ziren gizon batzuk dema mota hori erakustera; eta, haiei imitatu nahian, Usurbilgoak ere saiatu izan dira.

Transkripzioa

-Agiñakuak noiz etortzen ziren herrira?

Joxe: -Etortzen zianian ezagun izaten zan.

-Dema-harriekin'e hor ibiltzen zian borrokan herrikuak eta hanguk.

-Dema-harriekin gizonak? Edo idiekin?

-Demak.

-Zeinek tiratzen zuen harria?

-Agiñako kuadrilla eta Usurbilkua batak bestian kontran.

-Gizonak?

-Bai. Harri haundiyekin'e ibili hittuan hor, harri haundiyekin'e. Hor do aspaldin geldik baiño harri haundiyekin.

Joxe: -Hoi eakutsi zuen bizkaitarrak. Bizkaitik etorri zian, ez dakit zenbat gizon etorri zian. Sei gizon edo etorri zian.

-Sei izango hittuan.

Joxe: -Sei etorri zian harri haundi horrena, ta in zuen plaza bat, plaza bat uste det in zuela. Ta gero haren zean, hemen gizon haundik bazian, Agiñan'e bai: "Haik ibilli duenerako guk'e ibilliko giñikek". Ta beti hala izaten zan, urtiak jun, urtiak jun, ta "Joño, haik ez zien in gue aurrekok baiño guk ingo giñikek" eta. Ta beti holaxe egondu da harri haundi hoi. Ta

hortxe do, eta hor eongo da ere.
-Aspaldin geldituta do.

16. Zaldi-dema

- **Erref:** USU-007/009
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:11:22. **Bukatu:** 00:12:35

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Zaldi-dema ezagutu izan du Praixkuk: zaldiak idien kontra izaten ziren, eta zaldiek irabazten zuten. Zaldi haiek handiak ziren.

Transkripzioa

Joxe: -Hik ezautu al hittun Bizkaiko zaldik?

-Bai. Ezautu nittun bai zaldik.

Joxe: -Ezagutu hittuan, e?

-Bai.

-Zaldik, Zendoianeko pentze hartan.

-Bat bado ezautu zittuna zaldikin dema, e.

-A, zaldiekin dema egiten zan?

-Bai. Zaldik zian hiru zaldi hiru irin kontra, zian.

-Eta?

-Zaldik irabazi zuen.

Joxe: -Aixa gaiñea.

-Bai.

-Haik? Halako astinduik harri horrek ez du in oaindik, e.

-Baiño zaldik, esaten [zuenez] hik ezautuko dek baiño, mila kiloko zaldik, e. Bakoitza, e.

-Bai. Aundik, haundik zien.

Joxe: -Panaderuenak edo zenenak zien?

-Ez zekit.

-Joxe: -Bizkaiko panaderuanak edo.

Joxe: -Ze animalik zian.

-Haundik!

Joxe: -Ta iri koxkor hoiri harek atzaparra jartzen zuenerako, pla-pla-pla!

Bueno...

-Hik ez huan ezautuko?

Joxe: -Ez.

-Ez, urtiak, urtiak dia.

Joxe: -Horregatikan ba. Aitzera banula bai baiño. Hik ezautuko huan.

-Nik ezautu nun bai.

17. Janaria kanpokoei emateagatik hemengoek gosea

- **Erref:** USU-007/022
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:37:13. **Bukatu:** 00:38:23

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Praixkuren familiak gosea pasa zuen gerra ostean. Izan ere, II. Mundu Gerrako soldaduentzat biltzen zen janaria eta hemengoak gosez geratu ziren.

Transkripzioa

-Denpora hartan gosete earrak izan zien.

-Zuek pasa zenuten gosia?

-Bai, bai, bai.

-Eta flakatu egin ziñaten edo?

-Bai.

-Noiz arte gosia? Noiz hasi ziñaten berriro normal jaten.

-Ez dakit ba nik zenbat urte...

-Joxe: -Gosia ekarri zun, gerra mundialak ekarri zun hemen gosia. Hauk'e bai ordun eta guk'e bai ta danak hemen. Mundialeako alemanak gerra zeatu zuenian hemengueiri genezkaun artuak, hemen genezkan garik eta danak haintzako zan, e, haintzako zalako. Ta horrek izurratu ziun guri. Gosia horreatikan pasa gendun. Bestela guk ez gendun goseik. Hairi Francok zera baizun, este zea bat in baizun... alemana ta hari emateko gui kendu, hemengo zeai. Besteik ez zan zeatu. Horregatik pasa zan hemen pasa zan gosia.

18. Usurbilgo autoak lehen

- **Erref:** USU-007/026
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:42:39. **Bukatu:** 00:44:03

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Donostiara oinez joaten ziren. Garai hartan kotxe gutxi zeuden Usurbilen.

Transkripzioa

-Donostira juten ziñaten danborrada ikustera garai hartan?

-Ez.

Joxe: -Hemendikan, hor goitikan, Arratzaindikan.

-Oiñez tapa-tapa. Hemendikan ordun oiñez ibilli bihar izaten gendun guk.

Ez zan trenik eta autobusik eta ez kristoik. Taxisik'e ez ta. Ordun ba al zan ba kotxeik'e! Kotxeik ez zan.

Joxe: -Usurbillen asko ez.

-Usurbillen?

Joxe: -Andrexek bat.

-Anjel Balerdik.

Joxe: -Bi. Laxaro panaderuak ogiya partitzeko, hiru.

-Geo ekarri zuna Luis [...] taxista.

Joxe: -Hoi gero.

-Taxista.

Emakumea: -Hoi zu ezkondu ziñanian ordun Luix Fulanonekin jun ziñan, ez?

-Ez, ez. Donostikua huen. Hemen ez zan.

Joxe: -Luis ez zan, Luis.

-Ez. Geroztik. Ordun. Ba al dakizue zenbat urte dan?

Joxe: -Jode, la ostra...

-Hirurogei urte lehengo eneruan, hirurogei urte.

19. Umeen sehaskak eta pixoihalak

- **Erref:** USU-007/028
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:48:21. **Bukatu:** 00:49:42

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

<p>Umeen sehaskak nolakoak ziren azaltzen du Praixkuk. Lehen pixoihalak erabiltzen ziren.</p>

20. I. Mundu Gerrako oihartzunak

- **Erref:** USU-010/012
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:31:02. **Bukatu:** 00:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1914-1923: Monarkia
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra hasi zen eguna gogoan du. Tiroak entzutera igotzen ziren mendira aitona, anaia eta Benito. Gerran hil zuten mutil baten istorioa kontatzen dute. I. Mundu Gerra ezagutu zuen Benitoren aitona eta orduko tiroketa batean izandako sarraskia gogoan zuen.

21. Aitaren hileta arratsaldean, eta semea hurrengo egunean fusilatu

- **Erref:** USU-010/021
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:46:44. **Bukatu:** 00:47:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Herriko mutil baten izena nazionalisten zerrendan azaltzen zen; alde egiteko esan zioten, bestela hil egingo zutela eta. Mutil hark herrian geratzea erabaki zuen, ezer egingo ez ziotela sinesten baitzuen; azkenean, fusilatu egin zuten.

22. "General Manso" eta Aginagako kuadrilla

- **Erref:** USU-011/012
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:20:32. **Bukatu:** 00:24:51

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Aginagan ezizena zuten lagun ugari zeuden eta horren kontura gertatutako anekdota kontatzen du. Ezizenak zergatik jartzen ziren azaltzen dute.</p>

23. Usurbila arraina saltzera etortzen zirenak

- **Erref:** USU-013/001
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:42

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Usurbila arraina saltzera etortzen ziren pertsonak aipatzen dituzte. Buru gainean ekartzen zuten terreina jeneroz betea. Terreina nolakoa zen azaltzen du.

24. Espainiako Historiako oroitzapenak

- **Erref:** USU-013/010
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:12:28. **Bukatu:** 00:14:16

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Espainiako Historian zer ikasten zuten aipatzen du. Cid Campeadorren istorioa kontatzen dute.

25. Orduko kultura: egunkariak, musika eta irratia

- **Erref:** USU-013/012
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:15:36. **Bukatu:** 00:17:46

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Lehen zer egunkari zeuden aipatzen du. Berak La Voz de España irakurtzeko ohitura zuen. Musika ere entzuten zuten: Luis Mariano, Imperio Argentina, Carmen Sevilla... Irratian albisteak entzuten zituzten.</p>

26. Francoren txistea

- **Erref:** USU-013/023
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:45:37. **Bukatu:** 00:47:50

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinismenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Francoren txistea kontatzen du.

27. Azken igurtzia

- **Erref:** USU-014/006
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:08:52. **Bukatu:** 00:10:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinismenak

Laburpena:

<p>Azken igurtzia: olio non eta zergatik ematen zen azaltzen dute. Olio hura bedeinkatua izaten zen.</p>

28. Arto-bizarrekin egindako zigarroak

- **Erref:** USU-014/040
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 01:00:57. **Bukatu:** 01:02:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinismenak » Anekdotak, kontakizunak

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

Nesken artean ez zegoen erretzeko ohiturarik. Arto-bizarrekin zigarroak prestatzen zituzten, baina oso zapore txarra izaten zuten. Aitona bati zenbat zigarro erre zituen galdetu ziotenekoa kontatzen du Joxek.

29. Estraperloko jeneroaren prezioa

- **Erref:** USU-014/041
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:02:26. **Bukatu:** 01:03:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Aginagan estraperlistak ibiltzen ziren eta orduan olioak zer preziotan saltzen zuten azaltzen du. Aginagara bizikletaz joaten ziren jeneroa erostera. Estraperloan aritu zirenak aberastu egin ziren.

Transkripzioa

Joxe: -Ordun saka izaten zan. Oliuak eta azukriak eta.

-Estraperluan.

Joxe: -Zea're bai, ekonomatua.

-Ekonomatua're bai. Estraperlua'e bai hamaika pezta pagatzen gendun litrua (olioa), orduako oso garestia zan, Agiñako Eizan. Estraperlista hoik zian. Nola kamioiak ibiltzen zian mutil hoik, hara juten giñan, eta hamaika pezta asko zan ordun, e. Aizu, hogeitxentimo esnia, erriala nahi, hua hartu ezin eta makina bat aldiz marmitak aldamenian nittula egondu gea Donostin. "De veinte céntimos a una peseta va mucho". Ba hamaika pezta litro oliua ekartzen gendun. Agiñako Egiza, rebuelta txar-txar bat bado elizan azpikaldian.

Joxe: -Hoik zian hemengo kontrabandistak eta.

-Eta nola zijoan hori, bertara juten ziñaten?

-Bai, biharko, biharko. Bizikletan izango zan, besteik ez zan, ordun ez zan motoik eta, kotxeik. Bizikleta zuna're asko.

-Nundikan ekartzen zuten haiek?

-Estra..., zera, kamioneruak.

-Eta nundik?

-Nundik, jakin tzazu. Hoik diru asko in zuela garai hartan esaten zuen.

Joxe: -Hoik ikaragarri. Gehiena Valentzitik ekartzen zuen.

-Eske hemen ez zan ezerre ta.

30. Arantzazu txokolatea

- **Erref:** USU-014/044
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 01:08:35. **Bukatu:** 01:10:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Arantzazu txokolateari buruz hitz egiten dute: oso txarra eta gogorra omen zen.</p>

Transkripzioa

-Ba harriya baiño gogorraokua zan baiño txokolate naturala hua. Jolin.

-Ze txokolate zan hura?

-Arantzazu.

-Nundik ekartzen zenuten?

-Hemen, dendetatik.

Joxe: -Hua? Zeakin iten zuen, hondarrakin. Txarraoik!

-Txokolatia baiño arenilla, latz-latza.

Joxe: -Hortzak galdu ez giñunian harekin, ez zeon puxkatzeik hua ezta...

Joe, ze txarra.

-Papera bere Arantzazuko Ama Birjiñian imajiñakin eta. Dotoria.

Joxe: -Ez zun baezpare Lorit-eta jartzen. Lorit goatzen al zea? Lorit

txokolatia, joe, ear askua!

-Baiño garestia izango zan.

Joxe: -Ikeragarri garestia. Arantzazu ta bestia nola zan?

-Ez naiz goratzen. Zuk esan dezulako Arantzazu're.

-Eta nun egiten zen Arantzazu hori?

Joxe: -Hori iten zan zean, erriyo baztarrian, hondarra eukitzen zun eta harekin.... Hua ez zeon iteik fabrikan. La ostra!

-Hau xelebria!

Joxe: -Suchard edo.

-Bai, egia, Antiguako la fábrica Suchard.

Joxe: -Hor iten zala uste det Arantzazu, e.

-Izango zan bai, bai. Gaurko zera bezelakua ez zan, gaurko txokolatia bezelakua ez zan.

31. Bizkiletaren txistea

- **Erref:** USU-015/009
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:11:49. **Bukatu:** 00:12:49

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bizkiletaren txistea kontatzen du.

32. Historia sakratuko Joserren istorioa

- **Erref:** USU-016/026
- **Iraupena:** 0:04:50. **Hasi:** 00:40:49. **Bukatu:** 00:45:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Historia sakratuko Joserren istorioa kontatzen dute.

33. Sansonen istorioa

- **Erref:** USU-016/030
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:48:10. **Bukatu:** 00:49:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sansonen istorioa kontatzen dute.

34. Soldadutzan ilea moztetik libratu nahian

- **Erref:** USU-018/035
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 01:04:31. **Bukatu:** 01:07:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:

<p>Soldadutzan urte eta erdi egon zen, Burgosen. Behin ilea moztetik libratu zen etxerako baimena zuenean. Soldadutzan ilea nola eta zergatik mozten zuten azaltzen dute.</p>

35. Soldadutzako janaria eta dirua

- **Erref:** USU-019/001
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:00

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadutzan janari gutxi eta txarra izaten zuten. Dirua bazuen, bere kontura erosten zuen zerbait. Orduko prezioak aipatzen dituzte. Jiroak izaten ziren orduan, etxeok dirua bidaltzeko.</p>

36. Lagunari etxera diru bila joateko eskatu zionekoa

- **Erref:** USU-019/003
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:02:26. **Bukatu:** 00:03:58

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Behin, Joxe soldadutzan zegoela, dirurik gabe gelditu zen; lagun bat baimenarekin etxera zihoala aprobetxatuta, Joxeren etxetik diru bila joateko eskatu zion. Han gertatutako anekdota kontatzen du.

37. Soldadutzan euskaraz egin nahi

- **Erref:** USU-019/007
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:07:45

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Soldadutzan gaztelaniaz hitz egiten ikasi zuen Justok. Joxeren garaian, euskaraz hitz egitearen truke ardoa ematen zioten tenienteari.</p>

38. Zezenak zikiratu eta idi bihurtu

- **Erref:** USU-020/003
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:04:09. **Bukatu:** 00:06:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikiak eta sasimedikuak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Zikiratzeko modu ugari zeuden eta modu horiei buruz hitz egiten dute. Albaitariak zikiratzen zituen idiak eta bitarte horretan hainbat lagunek heldu behar izaten zuten idia. Zer zezen zikiratu aukeratzeko, zer ezaugarri izaten ziren kontuan aipatzen dute.

39. Hernaniko uztargilearen uztarriak

- **Erref:** USU-020/004
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:06:52. **Bukatu:** 00:08:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

<p>Usurbilgo uztarriak Hernaniko uztargile batek egiten zituen. Uztarri haiek nolakoak izaten ziren azaltzen dute. Etxeko idiak ez zituzten demarako erabiltzen, hartarako erakutsi egin behar izaten zitzairen eta.</p>

40. Demarako idien entrenamendua

- **Erref:** USU-020/005
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:08:04. **Bukatu:** 00:09:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Demarako idiak Usurbilen zer baserritan egoten ziren aipatzen dute. Idi haiek entrenatzeko, karga erabiltzen zuten eta korrika eginarazten zieten.

41. Demaren izenean egindako basakeriak

- **Erref:** USU-020/007
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:10:54. **Bukatu:** 00:13:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Demako plazak hainbat lekutan egoten ziren. Plaza horietako harriak nolakoak izaten diren azaltzen dute. Deman apustuak egiten ziren. Idiei eztenkadak ematen zitzaizkien aurrera egin zezaten eta basakeria handiak egiten ziren horrela. Jende asko joaten zen dema ikustera.

42. Baserritarren bizibidea lehen eta orain

- **Erref:** USU-020/011
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:18:02. **Bukatu:** 00:20:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Amaran eta Prim kalean banatzen zuen esnea normalean. Esnearen prezioa igo zenean, iskanbila egon zen. Gaur egun txahalak orduko prezioan saltzen dira. Baserritik bizitzea oso zaila da gaur egun.</p>

43. Berbena-belarraren onurak

- **Erref:** USU-020/015
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:24:18. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Berbena-belarra gaixotasun ugari sendatzeko erabiltzen zuten. Berbena-belarra biltzeko egunkariaren papera erabili behar da; lehen beharra zegoenean bakarrik biltzen zuten.

Transkripzioa

- Eta bazenekaten hola erremediyo gehio sendatzeko, ba belarren bat ibiltzen zenuten o, ze belar?
- Zeak, berbenak eta.
- Eta noako ibiltzen zenituzten?
- Berbenak hoi herida gastatzen baldin bazitzaizun, ba, berbenakin tiratzeko ta irikitzeko ta... Berbenak nik oain'e ibiltzen dittut e? (Joxe) - Katarruantzako?
- Katarruentzako ordun ez dakit, baiño oain bai. Petxun, petxun jarrita. Batzuk petxun jartzen zuen, ta beste batzuk berriz hemen espaldian. Bronkiyotatikan gaxki zabiltzan... Nik koiñata monja det eta harek hemendikan eramaten zittun. Oain gaixua harek'e urtiak dazka ta ez da etortzen, baiña eramaten zittun berbenak eta han monja batek bronkiyotatikan oso gaixki ibiltzen zala ta harek jartzen zixkan atzian enplastuak.
- (Joxe) - A, guk aurrian izaten gendun.
- Bai, baiña harek atzian.
- (Joxe) - Amak hamen jartzen zun aurrian.
- Ta berbena nundikan ekartzen zenuten?
- Bildu in bihar.
- Edozein lekutan eoten zan.
- Ateatzen dan tokin, eozein tokitan ez da ateatzen e?
- Eta hartako ze juten ziñeten, baten bat gaixotzen zanian haren billa o beti zeneukaten etxian?
- Ez ez, lehen etxian hua ez zan jasotzen oain bezela, oain jaso iten det e? Bai, ta bakizu nola? Biltzen dittu, baldin bado, biltzen dittu. Oain iten due herriko jendi honek, aiuntamentukoak, moztu: Bide baztarretako belarrak eta moztu iten ditue. Lehen asko biltzen nun [...] aldian. Oain jo ta moztutzen dittue.
- Oain'e han eongo dia.
- Bai, baiño moztu itten dittue, ordia. Bai, bi o hiru bider jun naiz, ta moztu berrik eta akabo. Ez do, baiño daon tokin hola bildu ta tortoska bat holako sorta bat periodikuan bildu. Periodikuak e? Ez du plastikuak baliyo. Periodikuan bildu eta kongeladoran sartu. Bai, ta berde-berde-berde eoten da. Bai.

44. Trukuman enplasteroa eta ukendu naturalak

- **Erref:** USU-020/016
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:26:08. **Bukatu:** 00:29:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Trukuman enplasteroa zen eta harengana joaten ziren hezurren bat hausten zutenean. Zauriren bat gaiztotzen zenean, ukendu naturala erabiltzen zuten; ukendu hori nola egiten zuten eta oraindik egiten duten azaltzen du.

45. Hezur-jartzaileak eta haien metodoak

- **Erref:** USU-020/017
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:29:11. **Bukatu:** 00:32:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

Hankako hezurra puskatzean, makuluak egin egiten ziren. Makulu haiek nolakoak izaten ziren azaltzen dute. Elgoibarren hezur-jartzailea zegoen eta harengana joaten zen Milagrosen anaia. Hezur-jartzaileak zer egiten zuen azaltzen dute.

46. Orduko ospitaleak

- **Erref:** USU-020/018
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:32:20. **Bukatu:** 00:34:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Don Justo zen herriko medikua. Lehen ospitale ugari zeuden, nahiz eta jendea haietara gutxitan joaten zen: San Ignazio, Unión Previsora, Virgen del Pilar, amaetxea... Milagros izan zen Usurbilgo lehenengotariko emakumea haurra ospitalean eduki zuena.

47. Homosexualak kartzelara "por vagos y maleantes"

- **Erref:** USU-020/024
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:43:40. **Bukatu:** 00:45:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » LGTBIQ+
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Lehen beldurragatik homosexualak ez zuten beren sexualitatea aitortzen. Lasarten bazegoen homosexual bat Franco hona etortzen zen bakoitzean kartzelan sartzen zutena "maleante" izateagatik. Gizon hark umorearekin hartzen zuen kontua.</p>

Transkripzioa

- Dana ixillik pasatzen zan, ta geo ondoriyu hauk izaten zittun: iñork ez jakiten, baiño danak bazakiyen. Baiño dana ixiliki-ixilik-ixilik-ixilik-ixilik eta hor izorratu zioten.
- Oain ai dia armariyotik errex ateratzen ta oain. Ordun?
- Normala da, normala da!

- Bai.
- Normala da, ze ostra!
- Baiña garai hartan bildurra eongo zan ateratzeko're hor...
- Behintzat hola nabarmentzeko bai, hola zeatzeko.
- Lasarten bazan zea homosexual bat, oaindikan goatzen naiz ze izena zun: Arteta apellidua zun, nola zun izena? Ta hua Franco etortzen zanian bea juten zan kartzela.
- Kartzela juten zan?
- Bai jauna, bai. hoi zeatzen ziyen "de maleantes" bezela. Bai, bai, bai, bai. Galdetu bestela danaidi ta...
- Bai, bestela harrapatu ezkeo pasaran bat emango ziyen ta.
- Ez, ez, [...] kartzela eramaten zion Francok zeai.
- Bai, baiña esaten det bestela harrapatu ezkeo kalia o pasaran bat igual?
- Sergio Arteta zan eta kultura haundiko gizona, ta hementxe, kargu haundiko gizona zan, baiña hoixe zun harek'e, ta Franco etortzen zanian beak esaten zun: "poco me queda ya pa... ya me viene el madrileño" esaten zun ta presentatzen zan kartzela.
- Umoriakin hartzen zun orduan.
- Hoi bai, hoi bai.
- Baiño zerbaitten bildurrangatik jungo zan ba!
- Edukatua zan. Zea zan, "vagos y maleantes" zuen ordun izena.
- "Vagos y maleantes"? Zein zian bagoak hor?
- "Vagos y maleantes"
- Osea dana... homosexualak zian "vagos y maleantes"?
- Bai jauna, bai, bai. Artikulu hoi ematen ziyen, bai. Joe, gizona zan piñagua hoi, Sergio Arteta hoi.
- Eta rekonozitu iten zun beak homosexuala zala?
- Bai, bai, bai.
- A bai e? Osea bazeon jendia rekonozitzen zuna?
- Bai.

48. Eskolako uniforme eta igandetako soinekoa

- **Erref:** USU-020/028
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:50:35. **Bukatu:** 00:51:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Eskolan uniforme eramaten zuten eta igandetarako arropa berezia izaten zuten.

49. Gaztetako orrazkerak

- **Erref:** USU-020/029
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:51:15. **Bukatu:** 00:54:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Ilea liso eramaten zuen gaztetan. "A lo garçon" orrazkera zegoen orduan. Orduko ile-apaintzaile batzuk aipatzen dituzte. Permanentea egiteko ohitura bazen lehen neska gazteen artean. Permanentea nola egiten zuten azaltzen du Milagrosek. Ile-kiribilak lehen asko eramaten ziren.

50. Gizonek emakume zuriak gustuko

- **Erref:** USU-020/031
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:55:28. **Bukatu:** 00:56:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Lehen ez zuten hondartzara eguzkia hartzera joateko ohiturarik. Lehen gizonek emakume zuriak zituzten gustuko; eta horretarako, emakumeek ozpina hartzen zuten, zuritu egiten baitzuen.

51. Noeren istorioa (I)

- **Erref:** USU-020/036
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 01:02:55. **Bukatu:** 01:05:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Noeren istorioa kontatzen dute.

52. Noeren istorioa (II)

- **Erref:** USU-020/038
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:05:52. **Bukatu:** 01:08:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Noeren istorioa kontatzen jarraitzen dute.

53. Sodoma eta Gomorraren istorioa

- **Erref:** USU-020/039
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:08:14. **Bukatu:** 01:10:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sodoma eta Gomorraren istorioa kontatzen dute.

54. Moisesen istorioa (I)

- **Erref:** USU-020/040
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 01:10:00. **Bukatu:** 01:11:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Moisesen istorioa kontatzen dute.

55. Moisesen istorioa (II)

- **Erref:** USU-020/042
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 01:11:48. **Bukatu:** 01:15:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Moisesen istorioaren hasiera eta bukaera kontatzen dute.

56. Jesus ur gainetik ibili zeneko istorioa

- **Erref:** USU-020/043
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:15:09. **Bukatu:** 01:16:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa

Laburpena:

Jesus ur gainetik ibili zeneko istorioa kontatzen dute.

57. Gerrako oroitzapenak

- **Erref:** USU-021/005
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:06:17. **Bukatu:** 00:07:52

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerrako oroitzapenak gogoan ditu: Buruntzatik botatzen zituzten tiroak; soldaduak baserri paretik pasatzen ziren; eta batzuk, gose izaten zirenez, etxera sartzen ziren jaterra...

58. Haurra izan osteko dieta

- **Erref:** USU-021/026
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:39:46. **Bukatu:** 00:41:22

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Lehenengo haurra izan ondoren, asko gizendu zen. Haurra izandakoan, oiloa jatea gomendatzen zuten.

59. Defuntuak prestatzea eta elizara eramatea

- **Erref:** USU-021/030
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:44:59. **Bukatu:** 00:46:44

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Norbait hiltzen zenean, defuntua nola prestatzen zuten azaltzen du. Erresponstuak izaten ziren. Elizara lau gizonen bizkarrean eramaten zuten hilkutxa.

60. Elizako kanpaiak

- **Erref:** USU-021/033
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:49:30. **Bukatu:** 00:50:56

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kanpaiak

Laburpena:

<p>Kanpaiak berdinak izaten ziren hileta guztietarako. Baina gaur egun galdu egin dira elizako kanpaiak. Kanpai haiek ondotik igarotzean, lurrari musu eman behar izaten zitzaion.</p>

61. Motorreko gidabaimena ateratzeko

- **Erref:** USU-023/027
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:36:05. **Bukatu:** 00:37:17

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Motorra bere diruarekin erosi zuen Teodorok. Motorreko gidabaimena ateratzea orain baino errazagoa zen. Joxeren aitak Zubietako apaizarekin ikasi zuen motorrean ibiltzen.

62. Tabernan ez ordaintzeagatik egindakoak

- **Erref:** USU-024/002
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:00:03. **Bukatu:** 00:02:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Zarautzen taberna batean ez ordaintzeagatik gertatutako anekdota kontatzen du Joxek; Teodorok Txirritaren anekdota kontatzen du, tabernan ez ordaintzeko egin zuena.</p>

63. Ur freskoa lortzeko moduak

- **Erref:** USU-024/003
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:02:34. **Bukatu:** 00:03:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Bozaderak zer diren eta non zeuden azaltzen du.

64. Eroetxeko iltzeen txistea

- **Erref:** USU-024/056
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:23:03. **Bukatu:** 01:24:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Joxek eroetxeko txistea kontatzen du.

65. Animaliak etxean; taberna

- **Erref:** USU-025/005

- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:02:58. **Bukatu:** 00:07:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Diasporatik itzulera

Laburpena:

<p>Animaliak zituzten: behia, txerriak, oiloak... Aita Añorgan egiten zuen lana, Rezolan, arotz. Amak tabernan. Umetan hasi zen lanean. Bazkariak. Ameriketatik etorritako apopiloak.</p>

66. Kanpakiak jotzean, etxera; itsua engainatzen

- **Erref:** USU-025/009
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:09:31. **Bukatu:** 00:11:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Kanpakiak jotzean, etxera joan behar zuten. Paga. Gailetak hamar zentimora. Candelariaren denda; itsua zen, eta engainatu egiten zuten.

Transkripzioa

-Zuengatik zer esaten zan nolakoak ziñaten?

-Ikusiko dezue eta ez dakit ze, eta beti errita. Beandu [ezin] etorri, aramaikua jotzen zun... Gertrudis...

Joxe: -Jo zan gaur!

-Ta aramaikua jotzeako etxera etorri bihar zan. Elizako kanpanak. Aramaikua jotzen zunian...

Joxe: -Aittak eta amak, "hua jotzeako etxea etorri". Esaiezu gaurkuai.

-Bai. Igual da jaiya ta igual da astia, baiño hua.

-Eta etxea etortzeko ordun hori jota...

-Korrika. Ze uste dezu, diruik ez gendakan, e. Guri aittak ematen zigun, nei hamar xentimo, ta amai gabian bost xentimo eman. Hortako bost xentimokin ze eiten deu? Ezer ez. Ordun'e, orduan'e ez zan ezer'e, baiño... Ordun gailletak hola xorruan hiru. Akordatzen zait, hamar xentimo baliyo izaten zuen. Ta guk hamar xentimo harekin milagroik ezin in. Eta Kandelaria ezautu huan [Amatxionekua]. Haren denda Extebanen etxian taberna nola egondu zan hor. Hor denda txikia zun eta berena zan etxe hua ta dana.

Joxe: -Han Josemaitxo ez al zan?

-Bai, baiño Kandelaria hori izeba edo ez dakit zer zan. Hoi zan erdi itsua eoten zan, ta klaro guk engaiñatu in bihar ba nola edo hala ta, zeozer pekatua're in biharko zan ba ta. Juten giñen trenea, trenbidea, hamar xentimoko harekin. Hamar xentimo ez, bost xentimokin. Eta bost xentimo plantxan jarri eta trena pasatzen zanian pla!, mehe-mehe iten zun, ta iten zun hamar xentimokuen buelua ematen ziyon. Eta geo juten giñan horrena

eta esaten ziun: "hau ez da hamar xentimokua" eta "bai, Kandelaria, hamar xentimokua. Beira, beira ze haundiya ta ze haundiya" ta, klaro, harek antzematen zion mihia zala baiño engaiñatzen genun: "bai, hola da" ta "hola da". Ta geo paketia hiru gailletakin. Ba ya está, jaiya pasa harekin.

67. Baserritarrak amorrarazten; plazara saltzera

- **Erref:** USU-025/010
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:11:41. **Bukatu:** 00:14:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Umetako jolasak. Baserritarrei amorrarazten ibiltzen ziren. Alberron, mizpirak. Olarrondon eta Agerren fruta ona zegoen; plazan saltzen zuten. Mertxe izebaren etxean egon zen bizitzen, Donostian; esnea eramaten zien Usurbilgo baserritar batek, astoarekin.

68. Umetako bihurrikeriak: sagardoa edatera Ugartera

- **Erref:** USU-025/012
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:14:12. **Bukatu:** 00:17:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Modesto Ugarte amorrarazten ibiltzen ziren. Sagardoa izaten zuen, eta ezkutuan edaten zuten upeletik. Makilarekin segitzen zien. Umetako jolasak. Ugarteko neskazaharra, morroiak eta neskameak.

69. Bikotara eta diaboloa; pilota

- **Erref:** USU-025/016
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:19:02. **Bukatu:** 00:22:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Bikoak: sokasaltoan, azkar-azkar. Diaboloa. Non erosten zituzten, Lasarten eta Donostian. Txiba. Kanikak. Kromoak. Pilotan ere egiten zuten. Lagun taldean zeintzuk ibiltzen ziren. Pilota.

70. Panpinak eta patinak

- **Erref:** USU-025/017
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:22:18. **Bukatu:** 00:25:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Pepona panpinak. Panpinak nola egiten zituzten batzuek, arbiarekin. Patina egin zion osaba arotzak, berak eskatuta. Patina nolakoa zen. Elkarri uzten zizkioten gauzak, partekatu.

71. Umetako jolasak eta gozokiak

- **Erref:** USU-025/018
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:25:06. **Bukatu:** 00:26:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Etxeketan ere ibiltzen ziren, udaletxeko plazan. Gailetak eta gozokiak. Bost zentimotan bost gozoki. Erramon konfiteroa. Konfiterian denetik saltzen zuten.</p>

Transkripzioa

-Ibiltzen al zifñaten jokun bat gehio o sukaldian hola, "cocinitas" o...?

-Etxeketako zeak esaten dezu, jostailuk? Bai. Ordun'e izaten zuen, baiño batzuk eta bestiak ez eta hola. Bai. Izaten giñun, e, izaten giñun.

-Eta gustatzen zitzaizuen horta jolastia?

-Jolasian? Hortxen, aiuntamentuko plazan eta. Hoixen, atera.

-Eta orduan zer iten zenuten, atera ta oain goxokiyak jaten dian bezela, zuek ze jaten zenuten? Gailletak eta...

-Eta "contentas". Karameluk. Marianonian erosten bazian. Ez, konfitterin bost xentimokin bost etxian itten zittuenak. Bost.

Joxe: -Joño! Zuek ordun zea..., estankun'e izango zan ba.

-Bai. Nik estankua ezagutu det danetikan. Taberna, denda, erropa, danetikan. Tomaxenian'e bai.

-Baiña hoi baiño lehen Luis Kamiñerua.

-Konfiterua?

Joxe: -Luis ez al zan hua?

-Erramon.

Joxe: -Erramon, bai. Konfiterua, bai. Harek konfitiak...

-Konfitiak ez, ez, han esponjak itten zittuen. Esponjak, urai emateko. Karameluak iten zittun nik ez dakit nola, hola plasta indakuak. Hola kuadrilo txikik. Bost xentimokin bost halako konfitein.

-Nun zagon konfiteria?

-Izena zun konfiteia.

Joxe: -Txiriboga ba al dakizu nun don oain?

-Bai.

-Hortxe zan.

72. Errazionamendua eta estraperloa; guardia zibilak

- **Erref:** USU-025/019
- **Iraupena:** 0:04:53. **Hasi:** 00:26:42. **Bukatu:** 00:31:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Errazionamendua konfiterian hartzen zuten Joxek eta. Estraperloa. Lasartera joaten zen bizikletan Mertxe estraperloa erostera. Olioia garesti, hogeiturotan litroa. Guardia zibilen kontrolak eta haiekin zuten harremana tabernan. Pistola atera zion Mertxeri behin batek. Hika.

73. Zaldi lasterketak ikustera

- **Erref:** USU-025/025
- **Iraupena:** 0:03:47. **Hasi:** 00:32:42. **Bukatu:** 00:36:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak

Laburpena:

<p>Mamer maistrarekin nora joaten ziren. Zaldi karrerak ikustera, 13 urterekin. Orduko zaldi lasterkariak aipatzen dituzte. Kiloak galtzeko korrika ibiltzen ziren; ura non edaten zuten. Jende aberatsa joaten zen. Sanatorioko aberatsak; medikuak. Morfina zen orduko droga.</p>

74. Sanatorioko kontuak: Maria Antonia malagarra

- **Erref:** USU-025/027
- **Iraupena:** 0:05:36. **Hasi:** 00:37:14. **Bukatu:** 00:42:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Maria Antonia izeneko malagarrak zigarroa nola erretzen zuen; erotu egin zen. Sanatorioan egoten zen. Aberats batekin zegoen ezkondua. Inudea zuten.</p>

Anisa edaten zuen. Medikuak. Haren senarra prostitutekin ibiltzen zen. Dibortziatu egin ziren, eta berriz ezkondu zen senarra.</p>

75. Sanatorioa eta Don Damian madrildarra

- **Erref:** USU-025/028
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:42:50. **Bukatu:** 00:46:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Madrilgo bat, Don Damian, egunero joaten zen mezara, eta bi pezetakoa botatzen zuen. Beraientzat hartzen zuten. Katalina bandeja zaintzen egoten zen. Sanatorioari utzi zizkion diruak. Larrea medikua nola hil zen. Sanatorioko mojak bidali egin zituzten.

76. Morfinaren ondorioak

- **Erref:** USU-025/031
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:48:28. **Bukatu:** 00:49:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Sanatorioan morfinazaleak egoten ziren. Zer nolako eraginak zituen. Alkoholarekin nahasten zuten, tabernara joanda.

Transkripzioa

-Morfina hartzen zun jendiak, gero ze-nola jokatzen zun o ze iten zien? Ze efeko eukitzen zun morfinak? Azeleratu edo?

-Bai, baiña ez ziyen ematen denborik. Katalan bat bagenun, Fernandito. Harek holako bermuta basua eraten zun. Ta berak esaten zun: "me estás mirando y no me vais a ver. Me estás mirando y no me vais a ver lo que hago". Patrikan sartu eta zas!, berak sartzen zun. Indiziyua, tak! Indiziyuan sartzen zuen. Eateako, basua eateako hasten zan balantzaka. "Ya estás, ya estás feliz, no? Ya eres feliz, no? Ya estás borracho. Ahora que venga quién quién va a venir a buscarte?". "Periko, Periko", enfermerua. Abitu iten zan beti etxea, baiño geo hor billatzen zuen erorita. Katalana zan hua. Morfina hartzen zuen hor, morfinomanuak. Eta morfina pastillan eongo zan ordun eta pastilla sartuko zuen, ta honek esaten duna, erre ta... Oain iten dan bezela.

77. Sanatorioa: Gabrielito I

- **Erref:** USU-025/034
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:51:44. **Bukatu:** 00:52:53

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Sanatorioko gaixoak herrian arazoak ematen hasten baziren, nor joaten zen bila. Gabrielitoren kontuak, zer eskatzen zuen tabernan.

78. Sanatorioa: Gabrielito II

- **Erref:** USU-025/036
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:53:12. **Bukatu:** 00:56:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Gabrielitoren kontuak: aberatsa zen; haren ondasunak. Etxeak non zituzten. Areetako bere etxera joan ziren hamar egun pasatzera; bi neskamerekin. Txoferrarekin ibiltzen zen.

79. Sanatorioa: Gabrielito III

- **Erref:** USU-025/039
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:59:43. **Bukatu:** 01:01:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Gabrielitori buruzko kontuak: eskuzabala zen.

80. Muruako markesaren alabaren kontuak

- **Erref:** USU-025/040
- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 01:01:20. **Bukatu:** 01:05:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Txoferra aberatsek bakarrik izaten zuten. Uniformea zuen markesarenak. Muruako markesaren alabaren kontuak (Maria Luisa), Bravo medikuarekin zergatik ez zen ezkondu. Hika.

81. Prostituten lan-baldintzak lehen

- **Erref:** USU-026/002
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:00:25. **Bukatu:** 00:01:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Putetxeak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Lehen prostitutak non egoten ziren azaltzen dute. Lehen prostitutek lan-baldintza hobek izaten zituzten; ez ziren ingurukoak izaten.</p>

82. Donostiako putetxeak

- **Erref:** USU-026/004
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:02:10. **Bukatu:** 00:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

Lehen gaizki ikusia zegoen prostituta izatea. Donostian Villa Maria Luisan egoten ziren. Gaur egun oraindik han dago etxe hura. Igeldo inguruan ere bazegoen horrelako beste etxe bat, baina hura aberatsentzat izaten zen.

83. Lehengo otorduak eta txokolateak

- **Erref:** USU-026/006
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:11:07. **Bukatu:** 00:13:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen jaten zituzten txokolate markak aipatzen dituzte. Goizetan kafesnea zoparekin jaten zuten. Gainerakoan, otorduetan zer jaten zuten aipatzen dute.

84. Gerran Usurbilen fusilatutako gizonak

- **Erref:** USU-026/008
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:16:39. **Bukatu:** 00:18:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian, Usurbilen fusilatu zituzten gizonak aipatzen dituzte.

85. Cervera kanoiontzia Donostia inguruan

- **Erref:** USU-026/010
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:19:58. **Bukatu:** 00:22:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

<p>Donostian egon zen, izebaren etxean, gerra garaian. Hango giroa nolakoa zen aipatzen du: Cervera kanoiontzia inguruan egoten zen kanoikadak botatzen. Kanoikada haietako batek hil zuen mutil bati buruzko istorioa kontatzen du Joxek.</p>

86. Pakun!

- **Erref:** USU-026/012
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:22:35. **Bukatu:** 00:24:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Donostiako lehengusuak tiro-hotsa entzuten zuenean, harraska azpian ezkutatzen zen. "Pakun!" entzuten omen zen tiroekin.

87. Oilasko-biltzaileen festa

- **Erref:** USU-037/005
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:07:56. **Bukatu:** 00:09:14

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Oilasko-biltzaileetan lehen mutilak bakarrik ateratzen ziren: zer ibilbide egiten zuten azaltzen du; oiloak bizirik eramaten zituzten zintzilik makilan. Gero, egun bertan, oilasko haiek afaltzeko jaten zituzten.

88. Herriko festetako jolasak

- **Erref:** USU-037/006
- **Iraupena:** 0:03:07. **Hasi:** 00:09:14. **Bukatu:** 00:12:21

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Lehen, Usurbilgo festetan, ogi-irinez betetako balde batean txanponak

ezkutatzen zituzten, eta txanpon haiek ahoarekin atera behar izaten zituzten. Neskek zinta-karrera egiten zuten; nola izaten zen azaltzen dute; Usurbilgo neskak karrera horren zain egoten ziren.

89. Kontxako estropadan parte hartutakoa

- **Erref:** USU-037/015
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:23:18. **Bukatu:** 00:26:02

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Kontxako estropadak ikustera joaten ziren, eta askotan Igeldotik ikusten zituzten. Orduko traineruak aipatzen dituzte. Joxe Usurbilgo traineruan atera zen Kontxan. Behin Donostiako zezen-plazara joan ziren biak, eta gerora Joxek entrenatzera joan behar izan zuen; orduan arraunlari ugarik ez zekiten igerian eta orduko anekdota kontatzen du Joxek.

90. Traineru txarra eta estropada galdu

- **Erref:** USU-037/016
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:26:02. **Bukatu:** 00:29:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Usurbil eta Aginagako traineruen artean ika-mika zegoen. Behin Usurbilgoek Aginagaren aurka galdu zuten estropada batean, Usurbilgo traineruari ur asko sartu zitzaion eta. Iñakik egun hartan Usurbilen aldeko apustua galdu zuen. CATen lortzen zituzten traineruak, eta hango txarrena eman omen zieten.

91. Hondarribiko festetako estropadak

- **Erref:** USU-037/017
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:29:28. **Bukatu:** 00:30:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Hondarribiko festetan estropadak izan ziren eta Joxeren trainerua gonbidatu zuten. Festak zirenez, hondarribitarrak ez zeuden estropadan zentratuta.

Transkripzioa

Joxe: -Oena izandu zan danetan Fuenterrabikua. Ordun bai gustoa.

Fuenterrabin festak zian. Ez dakit noiz izaten dian.

-Oain, atzo.

-Konbidatu ziguen hara regatak itea ta giñan, zein izango gea ta Fuenterrabia bea ta beste bat; baiña bestia oso txarra zan. Ta, aze ostiya in behar [deun] Fuenterrabiyai. Ta mozkor-mozkor inda zeen, bate erretiratu gabe /be/, bate erretiratu gabe /be/ zeen eta, jo!, oaindik iristeko [...], Fuenterrabian jaten ai zian gu etorri giñaneako.

92. Usurbilgo trainerua

- **Erref:** USU-037/019
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:31:03. **Bukatu:** 00:33:49

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Lehen orain baino jende gehiago joaten zen estropadatan animatzera. Usurbilgo traineruaren bandera gorria zen; Alkortak laguntzen zuen diruz trainerua. Orioko umek teknika hobea zuten arraunerako, oso txikitatik ikasten baitzuten. Arraunlariak izan arren, lehen ez zitzaien eskatzen igerian jakitea.

93. Igerian errekan ikasi eta ibaian gustura ibili

- **Erref:** USU-037/021
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:34:16. **Bukatu:** 00:35:43

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Iñakik umetatik zekien igeri egiten. Joxeri ez zioten uzten etxean igeri egiten; herriko umek Puntapaxen ikasten zuten. Iñakik nahiago izaten zuen ibaian bainatu itsasoan baino, urpean ibiltzea gustatzen baitzitzaion.

Transkripzioa

-Ni berriz erriyuan sartu... Artian..., orduako ya bastante zikintzen hasi huan erriyua, baiño. Sartu ta urazpin besteaiño juten niñun.

Joxe: -Ez ziguen etxian uzten, etxian ez ziguen uzten. Hemen Puntapax [...].

-Hor ikasten genin.

Joxe: -Danak hor ikasten zuen.

-Non, Puntapaxen?

-Puntapax deitzen zaiyon, hemendik, erreka hau.

Joxe: -Putzua zan, putzu [...] politta, ta

-[Goala?] jotzeko're bai, ta geo zulo dexentia. Han ikasi gendun.

-Nola ikasten zan han?

-Plisti-plasta, pixkana-pixkana....

Joxe: -Danak hor ikasten zuen. Gure amak utzi? Bueno!

-Bildurra edo?

Joxe: -Bildurrak ba, bildurrak.

-Gero ur gezian... Gero Agiñako estazyuan parian zioke zea, Don Anbrosion eta nola? Han. Zea, pizina bezela dek han. Han asko ibilli nak ni.
-Joxe: -Oain'e han eon bihar dik.
-Bai, bai, han eongo dek hue. Ta ni plaiya jun geo, e, ta nazkatu iten niñun, zeatik ur azpin ibiltzen ohittuba. Eta itxasoko urak gatz asko ta ez baitu zea. Han, kauen!, kontuatzeako gora. Ni erriyoa juten niñun. Orioa jun eta plaiya juteko orde z erriyoan ibiltzen niñun. Ni bai, gehienian.

94. "¡Perrita al agua, caballero!"

- **Erref:** USU-037/025
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:39:41. **Bukatu:** 00:41:53

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Txoko Alde inguruan, txanponak botatzen zituzten uretara eta lñakik ahoan sartuta ateratzen zituen. Donostian Alde Zaharrean "perrita al agua, caballero" esaten zuten gazteek uretatik, txanpona bota ziezaieten; inguru hartan, ordea, sakonera handia zegoen, eta zailagoa zen txanpon guztiak harrapatzea.

95. Donostiako zezen-plaza

- **Erref:** USU-037/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:41:53. **Bukatu:** 00:43:22

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

Behin joan ziren Joxe eta lñaki Donostiako zezen-plazara. Donostiako zezen-plaza zaila omen zen; Manolete toreroa ere etortzen zen hara. Plaza hura non zegoen azaltzen dute.

Transkripzioa

-Eta zezenetara juten ziñatela edo?
-Behiñ. Ez dakit nik nundik eta nola jun giñen. Hoi goatzen naiz. Torerua, gaiñea, Cesar Girón. Sekula ez zat ahaztuko. Eta hua bukatu genunian honek entrenamentua zula eta zeara, mollaa.
-Zezenak orain bezelakuak zian orduan ere edo?
-Bai, bai. Estilo hoi. Bai, bai. Banderillak eta kristuak eta.
Joxe: -Ordun Donostia etortzen zan Manolete.
-Bai, onena. Plazik onenetakua zala esaten zuen Donostiya.
Joxe: Zaila, plaza zaila esaten zuen. Hemen belarriya emateko aurrena berai moztutzen ziyen. Toreruai beai ta geo...
-Ez, hemen ateatzeko asko eskatzen zana, osea... Hala esaten zuen. [...] entendittu. Eta oain goatzen naiz hua ikusi, ni gehiyo ez naiz izandu hola korridan.
-Nun zian orduan?
-Plaza de toros, zean zeon hoi, oain Txofre Donostin Groseko ze hortan.
Joxe: -Hor zan bai.

-Hortik nola jun giñen mollaa eta honena goatzen naiz. Oain goiyen.
Joxe: -[...]
-Illunbera?
-Ez zaizu gustatzen?
-Illunbea gauza askotaa jun leikek, e. Konziertuk eta kristuak gaurko egunian.

96. Animaliekiko ikuspegia aldatu da denborarekin

- **Erref:** USU-037/027
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:43:22. **Bukatu:** 00:47:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Natura » Fauna

Laburpena:

Lehen, animaliak errazago hiltzen zituzten; orain, ordea, sentsibilitate handia dute animaliekiko. Behin Joxeri txoriak nahi gabe eskutan hil zitzaizkionekoa kontatzen dute. Lehen Joxeri deitzen zioten txerriak hiltzeko, baina pixkanaka uzten joan zen lan hori, pena ematen baitzion txerriak.

97. Txoriekiko sentsibilitatea denboran zehar

- **Erref:** USU-037/028
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:47:08. **Bukatu:** 00:49:09

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Iñakiren etxean txori asko hazi izan dituzte; orain, ordea, ez zaio gustatzen txoriak kaiolan ikustea.

98. Udaletxearen jarrera animaliekiko lehen eta orain

- **Erref:** USU-037/030
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:50:02. **Bukatu:** 00:51:39

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Natura » Fauna

Laburpena:

Lehen udaletxean diru-saria ematen zuten hegazti harrapariak hiltzeagatik. Orain, ordea, denak babestuta daude. "Gure goraintzian" esaeraren esanahia azaltzen dute.

99. Mutilek gaztetatik erretzen; neskengan, ordea, oso gaizki ikusia

- **Erref:** USU-037/034
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:00:57. **Bukatu:** 01:03:19

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna

Laburpena:

Iñakik 13 urte zituenerako erretzen zuen. Zigarroak lehen bildu egiten zituzten eta azkar asko egiten zuten. Hasieran ezkutuan erretzen zuen Iñakik. Lehen emakumeek ez zuten erretzen, oso gaizki ikusia baitzegoen.

100. Emakumeek erretzea lehen oso gaizki ikusia

- **Erref:** USU-038/002
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 00:01:02. **Bukatu:** 00:04:35

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Emakumeek erretzea oso gaizki ikusia zegoen lehen. Behin Iñaki lagun batzuen etxera joan zen eta bertako bilobei zigarroa eskaini zienean aitona esandakoa kontaktzen du.

101. San Ferminetako abenturak

- **Erref:** USU-038/004
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:07:43. **Bukatu:** 00:12:44

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak

Laburpena:

San Ferminetan izan zenekoa kontaktzen du: entzierroan egin zuten korri eta estutasunak pasa zituen. "Bar El Marranora" joan ziren entzierroaren ostean. Arratsaldean, guardia zibil batzuekin egin zuten topo, eta haiekin izandako elkarrizketa kontaktzen du.

102. Antzezlana egin eta Goenkaletik deitu

- **Erref:** USU-038/009
- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:19:00. **Bukatu:** 00:23:01

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Antzerkian ibili izan dira Joxe eta Iñaki. Antzezlan bateko anekdotak kontatzen dituzte. Gerora, Goenkalen lan egiteko deitu zioten.

103. Inuxente egunerako egindako abestia

- **Erref:** USU-038/015
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:35:30. **Bukatu:** 00:37:13

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Katak

Laburpena:

Inuxente egunerako abesti bat sortu zuen Joxe Soroak. Abestia kantatzen dute.

Transkripzioa

-Inuxente Eguna?

-Inuxente Egunian, lehen esan deuna, Joxe Soroak, este, okurrittu in zaion, ta prepaatu zian ta danok eta, nola esaten da?, Karnabaletan bezelaxe. Ordun atea zuen abestiya Txamuntona. "Usulbildarrak daukate sagardua alkate", ordun atea zan. "Txamuntuko kale nagusiyan daukagu... Usurbilgo Kale Nagusiyan/ Txamuntuko zapaterian/ daukagu txoko bat maitea/ euskal bilera garbian./ Han egiten dira modu onian konpondu gauza guztiak/ tontuak ere arkitzen dira pozez beterik gure artian". Hoi atea zun Joxe horrek ta Inuxente Eguneako. Eta atea zien, bueno, gue osaba Ezkerra, Mikelen eta aitta, zakillotia, baakik, halakuakin. Bere mantal zuriya ta. "Polvos talco" uste dit ekarri zula Michelindik eta danak hola. Gue Joxek maskara zin. Errerueneko Martxial nola..., hoin astua're kanpuan huan. Ta hola, erokeri kristona ta. Joño. Agiña konbidatuta, Agiña kamioia etorri ta eaman eta. Iñuxente eguneko zea hoi zan, Iñuxente eguneako ateria.

104. Lehengo adarjotzeak eta "sanidadea"

- **Erref:** USU-038/018
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:41:14. **Bukatu:** 00:43:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Inuxente egunean, lehen potoak lotzen zizkieten kotxeei. Garai hartan, bestelako umorea eta "sanidadea" zegoen. Astoa margotu zuenik ere bada. Lehen adarjotzeak oso ohikoak ziren beren artean.

105. Hiletan kategoriak eta haiek ordaintzeko anekdota

- **Erref:** USU-038/020
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:45:41. **Bukatu:** 00:48:52

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Lehen norbait hiltzen zenean, etxean janzten zuten. Zer arropa jartzen zitzaien azaltzen dute. Ez zen lan gustagarria izaten. Batzuek hiletarako aseguruia ordaintzen zuten. Hiletatan kategoriak zeuden. Familia batek hileta ordaintzeko apaizarekin izandako elkarrizketa graziosoa kontatzen du Iñakik.

Transkripzioa

- (J) Ordun etxian jartzen zan.
- (I) Bai, etxian jantzi ta etxian dana.
- Nola izaten zan? Ze erropa jartzen zitzaien?
- (I) Normalki han esaten zuena.
- (E) Zeozer gehio sartzen zan?
- (I) Sudaiyuak o hoi're bastante denbora...
- (J) Ordun sartzen zan zea...
- (I) Galtzerdi beltza, behiñik behin, gure osaba Ramonek esaten zuna.
- (J) Bai, nik aittona goatzen diyat, ta bere trajia beltza harek'e, hua ta... Matildek zeatu zian hura.
- (I) Matildek? Bai, Matildek'e hok gehienak.
- (J) Bai, Matildek. Ez da gustagarriya e? Ez da gustagarriya. Baiño baten bat behar ta.
- (I) Ordun kajak'e Pattok iten zixkin, arotzak, ta gero forratu beltzez ta letrak eta kristuak eta... danak berdiña.
- (E) Garestiya izaten zan orduan ere kaja ta hori dana, entiaruan gastuak eta?
- (I) Hoi ez dakit nik. Hoi batzuk aseguratuta Ocason'e bade... Bai, merke ez da izango.
- (J) Ordun ez zan izango Ocasoik e?
- (I) Bai, gure amagiñarreba zana ta hoik aseguratuta zitxen urtetan. Oain, jendia asko ez zala zeatuko? Bale. Oain, nik ere aittak esaten zitena "Hiltzeako diruba zeatu? Ni hiltzen naizenian nahi badue putzua bota neroni". Ui! Egiya dek eta!
- (J) Hoi hala da, hala da.
- (I) Ui! Leno badakik entiarruak primerakuak eta terzerakuak... primerisima're bai. Argi guztik...
- (E) Primerisima?
- (I) Bai, bai, primerisima, argi guztik piztuta hor.
- (J) [...] Nikanor primerisima zan.
- (I) Bai, ta a tienpoko mezak esaten zitzayen, a tienpo, aldare bakoitzian mezak, bat eta besten eta... bueno! Hola.
- (J) Hura zan zerura juteko, direkto juten zian hoyek.
- (I) Ta hoi, hortaz bado, txiste bat'e bado, txiste bat o: baserritar aitta-semiak bakarrik bizi, ta aitta gaiñea denboa askuan gaixo, ta azkeneako zittuen xoxa danak basarriyai kiebra jotzeaiño hil zaneako. Ta hil da ta erretoriai, erretoriak ze entiarro in ber ziyen. "Entiarrua? Nahi duna in beyo, baiño nik ez dakat entiarrua pagatzeko diruikan", "Joño! Hortaiño, tertzerako bat....", "Ez, ez, nik ez dakat", "Ez al dezu familiartekoik o, joño, baten bat laguntzeko?", "Ez, arreba bat banun, ta hua deabruak eraman zien", "Deabruak eraman zula?", "Bai, moja sartu zan", "Bueno, bueno! Hua Jaungoikuakin ezkondata dao!", "Ordun kontuba koiñaubai pasa ber diyok!"

106. Gaztañaga baserriaren historia

- **Erref:** USU-041/002
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:01:59. **Bukatu:** 00:04:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Etxean ganadua bazeukaten eta baserriko lanetan aritzen ziren: itulan, besteak beste. Etxeko lurak non zituzten eta orduko Usurbil nolakoa zen azaltzen du. Gaztañaga baserria XV. mendetik egon izan da hor. Baserriak izandako jabeak aipatzen ditu: Usandizaga musikaria Gaztañaga baserriara bidaltzen omen zuten gaixo zegoenean sendatzeko.

Transkripzioa

-Bazenuten baratzikan etxian edo?

-Bai, bai, terrenuak dezente gaiñea.

-Eta animalirik bai?

-Animalik bai. Behiyak, behiyak.

-Eta zein ibiltzen zen hoiak zaintzen?

-Ama.

-Eta zuek?

-Gu lanian.

-Nun?

-Michelin-en.

-Baina han hasi baiño leheno umetan ez zenuten etxian lana eiten?

-Bai, ingo ez genun ba! Ittulian eta. Bakizu zer dan ittulian? Ganauen aurretikan, ganauba desbiatu ez dein ba xuxen eamateko pues ittulian esaten zan.

-Eta nun zenezukaten ba zuek terrenuak behiak-eta eukitzeko?

-Etxi hauk danak eta beheko etxe hue danak.

-Orduan desberdina izango zan hau dana.

-Frontoiyen atzetikan gue baserrira arte dana zea zan, baratza zan. Eta hau're bai, hau're. Galtzaragaiña edo hoi're.

-Eta ordun oain bezela, oain bihotza da, herriko bihotza zuen baserria, erdi-erdian dago. Lehenago ere hola zan?

-Bai, leheno holaxe zan. Oain bostehun urte holaxe zan eta oain'e bai.

-Noiztikan dago baserria?

-Mil kuartozientas sesentaitantos edo.

-Beti zuen familia izan da edo?

-Ez. Hoi aurren-aurrena dakau guk zea Rezolena. Rezola zea, Cementos Rezola. Horrena zan. Bai. Eta geo horrek saldu ziyon gue attonen attai. Donostiarra zan. Gue attonen atta, Don Juan izena zun. Geoztikan hor bizittu izandu zan zea, baiño ez zan harena: Usandizaga. Usandizaga zer zan, maixu bat huan edo. Usandizaga uste dit zala konpositoria. Hemen bizittu zan, haiziak hartzea ekartzen zuen honea, "cambio de aires" edo esaten ziona. Petxutik zeon eta honea etortzen zan. Ta hala're hil in zan.

-Baiña hori bera etortzen zan zuek hemen zendetela edo?

-Bai, bai. Ni ez, nere atten atta ta.

107. Montevideotik etorritako aitona

- **Erref:** USU-041/004
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:05:53. **Bukatu:** 00:07:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Joxeren aitona Montevideon jaiotakoa zen eta 25-26 urte inguru zituela itzuli zen hona familia osoa. Santa Kruz apaizaren laguna omen zen.</p>

Transkripzioa

-Aitonak..., aber nola esango nizuken nik, aitona jaio zan Montevideon. Bai. "Por circunstancias de esto" atta ta ama hara jun zian eta han jaio zan attona, bai. Uruguai da, ezta? Bai, Uruguain, hala jartzen zun.
-Noiz arte egon zan?
-Hoixe bai ez dakiula. Baiño kalkulatzan deu hoeitabost-hoeitasei urte arte han egondu zala.
-Eta han euskeraz hitz eiten zun?
-Bai, seguru, seguru asko, bai. Bai-bai-bai.
-Eta geo honea bueltatu, zergatik bueltatu zien?
-Bere atta-ta etorri zien ta semiak honea etorri zien.
-Zein garaitakoa izango da gutxi gorabehera?
-Mil ochocientas setenta y tantos hola, bai; edo sesenta y tantos.
-Beste gerra batzuk zian orduan.
-Bai, zeatikan aitatzen du gue Donostiko ze horrek aittatzen du lagun haundiak ziala zeanakin, "con el Cura de Santacruz". Bai, hori attatzen du, harek aittatu zun. Gue atten attona edo zea Santakruzekin bazin zea.

108. Eskolan finak

- **Erref:** USU-041/008
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:11:04. **Bukatu:** 00:11:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Eskolan maisu andaluz batekin ikasten zuten. 40 ume inguru izaten ziren orduan, baina ikasle onak ziren. 13 urtera arte ibili zen eskolan.

109. 13 urterekin abere-hiltzaile (matarife)

- **Erref:** USU-041/009
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:11:22. **Bukatu:** 00:14:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

13 urterekin eskola bukatutakoan, ganadua hiltzen ikasi zuen. Montevideotik etorritako aitona erakutsi zion lanbidea. Txerri-hiltzea nolakoa izaten zen eta ordainetan zer ematen zieten azaltzen du.

110. "Txerri-muinak ordainetan"

- **Erref:** USU-041/011
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:15:09. **Bukatu:** 00:15:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Txerri-muinak ordainetan esaerak zer esan nahi duen azaltzen du.

Transkripzioa

-Zer esan nahi du "txerri muiñak ordainetan"?

-Nik zuri eskatzen dizut gaur gauz bat. Eta zuk uzten diazu gauz hoi; edo ematen diazu edo nahi dezuna. Baiño esango dizut: "Hi, txerri muiñak ordainetan", e!". Alegiya esan nahi nizun bueltatu in bihar zala.

-Hortik etorriko da orduan?

-Bai, txerri monik ordainetan, bai. Toki asko ondikan aitzen da oañ'e, aitzen da, bai.

111. Etxeko pozadera eta Usurbilgo garbitokia

- **Erref:** USU-041/012
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:15:45. **Bukatu:** 00:18:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Etxean bazeukaten ura eta argia; etxean pozadera zeukaten. Inguruko emakumeak pozadera hartara etortzen ziren ur bila. Arropa garbitzera udaletxeak jarritako estalpe batera joaten ziren emakumeak; buruan eramaten zuten ontzia. Garbiketa eta sukaldeko lana emakumeek egiten zuten. Gerora ikasi du Joxek sukaldean ibiltzen.

Transkripzioa

-Etxian ura ta argia ba al zenuten?

-Bai. Eta gaiñea aparte genun bosadera. "Poza beheara" erderaz esan nahiko du. Un pozo hamaika metro zean goitik beheara, ezautu nun nik hua eaten, ur hua, bai. Oandik hor dakat. Etxian dakau. Etxian onduan bai dakau.

-Zer zan, zuena edo?

-Ez ez, guria, guria.

-Herrikuak nola lortzen zuten ura, horrea junda, zuei eskatuta edo?

-Baita hori ezautu genun. Hor barriyuan Gaztañan atzian zeen zeak, emakumiak etortzen zian, baldia botatzen zuen, ura atea ta etxea eamaten zuen.

-Garbiketak iteko, erropak garbitzeko ta?

-Honea etortzen zien. Hemen bazan, aiuntamentuak bazun estalpe bat eta emakumiak horra gobara-edo.

-Zer zan gobara?

-Gobara zan erropa. Maindiriak eta danak hor garbitzen zittuen eta gero hortikan etxea juten zian, burun hartu barriñoa ta etxea eamaten zittuen. Zeatu, zabaldu ta.

-Hori emakumian lana izaten zan?

-Bai. Hori gui ez ziun eakutsi, egiya esan. Ez ziun eakutsi, ta horregatikan dakau faillua guk. Nik biñipin, nik hoixe dakat faillua oaiñ ez deala ezer iten. Honbre, esaten baldin badit hau emaiouzu ta holako ordutan eta martxan jarri zazu. Hoi bai, baiño nee kasa ez.

-Eta sukaldian eta emakumiak ibiltzen zian edo?

-Bai, bai. Nik neoni sukaldian baakit, e. Hola gauz bat in bihar danian edo ze bat edo. Arkume bat erre edo oilaskuak erre edo, hoi neonek itten dittut. Bai, hoi bai.

-Hori noiz ikasi dezu?

-Hori gero. Soziedade bat hemen zeatu zanian, pues hor ikasi gendun danak. "Hi ze ai haiz iten?", ta holako, ta ba "nik ikasi nahi dit". Bueno pues holaxe.

112. Etxeko janaria eta tomatea gordinik jaten ikasi zutenekoa

- **Erref:** USU-041/013
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:18:03. **Bukatu:** 00:20:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean zer jaten zuten azaltzen du: oinarria txerrikoa eta barazkiak izaten ziren (patata asko, tipulak, porruak, tomateak...). Tomatea gordinik jaten 1956 inguruan ikasi zuten. Lehenago tomatea txikituta eta prestatuta jaten zen.

Transkripzioa

-Eta ze jaten zenuen etxian?

-Aber. Haragirik ez zan faltatzen. Baiño txerrikiya zan. Basia txerrikiya. Guk'e txerria hil iten genun etxeako ta.

-Ta zuek behiak zenezukatenak?

-Behiyak mataderoako hoik. Baiña behiyak bakizu zenbat irautzen dun, ezta? Hamaika-hamabi urte. Esnia ematen, esnia ematen eta urtian ume bat iten du. Eta umia hazten zanian pues ordun hua karnizeirako edo ateatzen zan.

-Gehienbat ordun txerria, txerrikoa?

-Hoi da, bai.

-Barazkiak eta?

-Barazkia asko.

-Ze barazki?

-Dana oaintxe dan bezelaxe, igual-igual.

-Patata ta hoiek?

-Patata, asko.

-Beti ezagutu duzu patata?

-Bai, eta asko gaiñeaz, e. Gar eta baiño gehiyo. Geo pues tipulak, porruk, tomatia... Tomatia sartu zan honea..., guk tomatia jaten ikasi genun erdaldunak etorri zianian honea.

-Noiz izan zan hori?

-Cincuenta y seis edo cincuenta y siete edo.
-Eta nola izan zan hori?
-Etoritzen zien eta gordiñik jaten zuen zea, tomatia. "Kauen la letxe, hauk jaten diek ba zea!". Ta baatzetaa juten zian ta rast!, pasaran hartu ta. "Kauen la letxe" ta. Nik ikasi nun, gue etxequak'e bai.
-Lehenago nola jaten zenuten ba?
-Ez genun jaten. Iten zan tomatia iten baldin bazan, pues lapikuan zeatu, txikitu ta... Baiño gordiñik ez. Txikituta. Bai.

113. Guardia zibilekin izandako anekdota

- **Erref:** USU-041/015
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:22:27. **Bukatu:** 00:24:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Euskara » Euskararen egoera
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Kanpotik lan bila Usurbila etorri ziren jendearekin ikasi zuten gaztelania. Herriko batek gaztelania gutxi jakin eta guardia zibilekin hitz egin behar izan zueneko anekdota kontatzen du.

Transkripzioa

- Ta zuek erdera nun ikasi zenuten?
- Hamentxe, hoikin.
- Haiekin?
- Bai.
- Eta zailla in zitzaizuen erderaz itia?
- Erdera? Bai.
- Eta oain zer moduz hitz eiten dezue?
- Esango dizut anekdota bat: hemen baserri bat bazan, horrek badaki, Urkamendi, Euxebio're bai, ezautu zun nagusiya, ta basarritikan atera zan hola kanpora beira ta guardia zibillak ikusi zittun behetikan gora. Ta ordun guardia zibillak juten zian haraiño iritsi ziala esatea, ta firma bota behar zan basarri hortan. "Honeaiño iritsi gea ta firmatu iazu paper hau". Ta hala ikusi zun "oi, guardia zibilla, kauen...". Ta neskamia eukitzen zun, ta neskamiak ez dakit ze izena zun, oandik bizi da neskamia, Joan Antzonekua... Maria. "Maria!" "Zer dezu?" ta "Oain datoztin hoidi firmatu yozu papera". Ta jetsi zan behera ikustea, ta guardia zibilla ta "Nik ez! Nik lixatzen lan asko dakat eta nik ez diyot hoidi zeatuko, onartuko". Ta "Bueno, neonek errezibitu beharko diyet" . Ta atera zazu, atera zan hoi, Euxebio hoi, kanpoa ta "¡Hola! ¡Buenos días! Buen día, ¿eh? Nik esan behar dittudanak esan dizkit, hortik aurreakuak zuek esan beharko dittuzue". Zenbat zakin harek zean, e! Aber zenbat zakin harek, ezer gehiyo ezer.

114. Dotrina ikastea garrantzitsua, baina beste gaiak ere ikasi zituzten

- **Erref:** USU-041/018

- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:26:07. **Bukatu:** 00:27:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

<p>Eskolan dena gaztelaniaz ikasi zuten. Dotrina goitik behera zekiten. Etxekoentzat oso garrantzitsua zen dotrina. Beste gai batzuk ere ikasten zituzten eskolan; orduko liburuak oraindik gordeta dauzka. Eskolatik kanpo kantak ikasten zituzten.</p>

115. Eskolako zigorrak zergatik

- **Erref:** USU-041/020
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:29:06. **Bukatu:** 00:29:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Eskolan zigorrak jartzen zizkieten, baita etxean lan egitearren eskolara ez joateagatik ere.</p>

Transkripzioa

-Eta zigorrik edo bazeon eskolan gaizki portatu ezker?

-Joder! Zuk hau ez zendun ezautu? (atzamarrak biltzen ditu). Hola jarri bihar zendu eta bestiak reglakin jo, hemen.

-Eta zergatik izaten ziren zigorrak?

-Edo... egunen batian jun ziñan eta "Atzo ez ziñan etorri". "Ba ez, attack esan zian baatzan zea in bihar nula". Ta ordun zigorra ematen zizuen.

-Baratzan lan egiteagatik?

-Zigorra, bai. Geo etxea junda ematen ziyon... Hari esaten ziyozun: "Gaur zigortu in [nahi nue]". "Ze in diye ba? Ta horregatikan?, jesus maria ta jose!" Ezta inportantzikan'e.

116. Ezkutuan erretzen zutenekoa

- **Erref:** USU-041/021
- **Iraupena:** 0:05:01. **Hasi:** 00:29:56. **Bukatu:** 00:34:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

Joxe eliz mutil sartu zen eta bihurrikeriatan aritzen zen. 13 urte zituenerako, tabakoa erretzen zuen. Lehen normala zen hain gazte hastea erretzen. Zer tabako marka erretzen zituzten aipatzen du. Ezkutuan erretzen saiatzen ziren;

baina, apaizak harrapatuz gero, zigorra izaten zuten. Soldadutzatik etorritakoan, etxekoei esan zien erretzen zuela. Zigarroek pezeta bat balio zuten lehen, eta enkarguak egiteagatik lortutako diruarekin ordaintzen zuten.

117. Bizikleta ordaintzeko asmotan, emaztea ezagutu

- **Erref:** USU-041/022
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:34:57. **Bukatu:** 00:38:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

<p>Inguruko festetara joaten ziren, oinez ez zenean, bizikletaz. Bizikleta ordaintzeko, Lasarten hasi zen lanean 16-17 urte zituela. Orduan ezagutu zuen neska-laguna. Harekin zer plan egiten zituen aipatzen du. Lehen neskak ez ziren tabernara sartzen.</p>

118. Dantza lotua uztea, negozioa egiteko beste modu bat

- **Erref:** USU-041/023
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:38:14. **Bukatu:** 00:40:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

Erromerietan dantza soltea egiten zuten. Dantza lotua debekatua zegoen leku gehienetan, San Estebanen ezik. San Estebanen, hala ere, relikiak izaten ziren eta erretoreak dirua ateratzen zuen handik.

Transkripzioa

-Erromerietan eta dantzan egiten zenuten?

-Bai.

-Ze dantza klase?

-Dantza librian. Zeatikan Usurbillen plazan ez zeon helduta ibiltzeik.

"Agarrao" ez zeon; Zubitan'e ez, eta bakar-bakarrikan San Istebanen. Bai, eta San Istebango erretoriak esaten zun: "Emiak arra nahi dik, emiak arra nahi dik", ta San Istebango erretoriak jotzen dunian kanpaia, "relijiak" jakingo dezu zer dan, ezta?, "relijias", santun relijik, San Istebanek, harek jotzen zun tin!-tin!, tin!-tin!, tin!-tin!, ta danak juten zian muxu ematea relijiai, ta diruba botatzen zon, ta harek esaten zon: "Nik uzten zet baltsian iten, baiño diruba're nei etortzen zaitela. Bai-bai, hoi beak esana, beak esana, bai.

-Ta jende asko juten zan orduan?

-Bai, asko. Ta san Istebanek zun, reliji horrek karetxak sendatzen zittun.

"Orzuelo" edo karetxa zer da? "Verrugas".

-San Estebanek?

-Bai. Ta jendiak fedia, fedia, fedia. Hara jun eta ttin!-ttin!, ttin!-ttin!, ttin!-ttin!, eta jendia tak!, tak!, tak!

119. Dantza egiteko eskatzeko adoretsuak

- **Erref:** USU-041/024
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:40:02. **Bukatu:** 00:41:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Festetan musika nork jotzen zuen aipatzen du. Ondo egiten zuten dantzan. Mutilek neskei eskatzen zien dantzatzeko eta ez ziren errenditzen neskek ezezkoa ematen zietenean.

Transkripzioa

-Dantza. Eta zeinek jotzen zuen musika?
-Musika. Festetan etortzen zian trikitisilariak, trikitixa jotzen zuenak, eta bestela bertakuak zien ttunttuna, ttunttuna, zea. Hau danborrerua zan. Anjel Kartero semiakin, bai, hoi dek. Teodoro ta. Bai. Baiño dantzan..., ta ondo iten genun dantzan, e, oso ondo're!
-Ze dantza?
-Librian, librian.
-Fandangua ta arin-ariña.
-Bai. Zuk ez dezu zeatu?
-Nik gutxi. Eta mutillak eta neskak danak batera dantzatzen zuten?
-Edo bakarka igual. Baiño bai, jeneralian korrua in eta hamar baldin bazian bost neska ta bost mutil.
-Zer egiten zuten, mutillak jun eta eskatu neskei dantzatzeko?
-Batzutan bai. Ta "ze esan dik?" eta "kalabaza".
-Bai, e?
-Honbre!
-Kalabazak emateko nola egiten zuten?
-Juten giñan eta "faborez" esan, "ez!!". Ala pues... Martxa.
-Orduan triste edo?
-Triste? Bost bidar bai osterare ala're! Azkenian baietz esaten zun arte. Bai, bai, ez giñan errenditzen.

120. Neska-laguntzea eta lehenengo musua

- **Erref:** USU-041/025
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:41:40. **Bukatu:** 00:43:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Dantza bukatzen zenean, neska-laguntzea izaten zen. 5-6 aldiz laguntzen

zitzaionean neskari etxera, musua eskatzen zitzaion. Bere lehenengo musua nola izan zen kontatzen du. Ezkutuan egin behar izaten zen.

121. Mutila deklaritzen zenekoa

- **Erref:** USU-041/028
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:45:53. **Bukatu:** 00:47:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Neska bat mutil batekin hasteko, mutilak bere maitasuna aitortu behar zuen. Mutilak urduri egoten ziren noiz esango.

122. Neska-lagunaren urtebetetzeko oparia ahaztu zuenekoa

- **Erref:** USU-041/029
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:47:08. **Bukatu:** 00:49:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Neska-lagunari opariak egiten zitzaizkion. Behin Joxek bere neska-lagunari opari bat egingo ziola promesa egin zion, baina ahaztu egin zitzaion; Lasartera joan zen orduan bizikleta hartuta eta urrezko eskumuturrekoa erosi zion. Oraindik gordeta dauka opari hura emazteak.

123. Euskaldunek eta erdaldunek janzkera desberdinak

- **Erref:** USU-041/031
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:49:49. **Bukatu:** 00:52:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Gaztetan, neska-lagunak gorbatak oparitu izan zizkion, baina gorbata ez zen gogokoa izaten Usurbilen, erdaldunen janzkera zelako. Lehen euskaldunen eta erdaldunen janzkera desberdina izaten zen. Bakoitzaren janzkera deskribatzen du.

Transkripzioa

-Eta berak neskak egiten zituzten opariak?

-Bai, beak'e bai.
 -Eta nolakuak izaten zien?
 -Ni agostukua naiz eta aurki det. Aurki ingo diye. Nola esango nizuke ba, gorbatan bat edo.
 -Baiña hori gaztetan'e bai gorbatak?
 -Bai, badittut ordukuak'e bai, ordukuak'e badittut. Nahiz ez jantzi. Zeatik ez zan gogokua gorbata hemen. Erdaldunen zea zalako. Bai. Ez zan, ez zan, ez zan.
 -Nolakua zan janzkera, hemenguena eta erdaldunena desberdiña zan?
 -Bai.
 -Eta Zertan? nolakua zan hemenguena?
 -Hemengo jazkera bat zan galtzak milrayas zan. `[...] txikikin eta ez al zea goatzen zea bat? Oandikan'e bado tela holakua. Euskaldunen jantziya hua zan. Ta atorra edo alkandora txuriya ta ahal zunak edo nahi zunak txapela. Nik ez det sekula ibili txapelik. Attak bai, baiño nik ez det ibilli.
 -Baiña atorra ta hoi dana bai.
 -Bai-bai. Atorrek oandikan badazkau milla ta... mil novecientos veintitantosko zeak'e bai.
 -Eta erdaldunen jazkera nolakua izaten zan?
 -Haik ekarri zuen hemengo lepoko korbata edo hoi.
 -Egunero jazten zuten?
 -Gehientxuenetan bai.
 Beste gizona: -Galtzak panazkuak edo hola.
 -Bai.
 -Panazko galzak erabiltzen ziztuzten haiek?
 -Bai, haik bai.
 Beste gizona: Maletak ekartzen [...]
 -Sokakin lotuta, bai jauna.
 -Eta zuek galtza milrayasak jazten zenutela. Umeak ziñatela ere galtzak jazten zenitzuten edo galtza motxetan juten ziñaten?
 -Galtza motxetan, bai. Eskolara ere hala juten giñan, e. Galtzak, amak esanda, "ya galtzak jazteko ordua iritxi zaik". Bai, eta hamabost bat urte edo. Bai, nik hamalau bat, hamabost bat joko nitek.
 -Eta bitartian neguan hotzak eta?
 -Galtza motxakin, bai.
 -Nola aguantatzen zenuten hotza?
 -Hotz earrak pasiaz. Klaro.
 -Eta hori normal, natural.
 -Bai-bai, normal, normal.

124. Autoak eta autobusak Usurbilen

- **Erref:** USU-041/033
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:54:27. **Bukatu:** 00:55:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

Usurbilen lehen auto gutxi zeuden. Autobusak bazeuden eta nondik nora joaten ziren azaltzen du.

125. Michelinen lanean bizi guztian

- **Erref:** USU-041/034
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:55:18. **Bukatu:** 00:56:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Ibilgailu-industria

Laburpena:

Michelinen lan egin izan du Joxek. 1961ean hasi zen han lanean eta 58 urte zituela hartu zuen erretiroa. Autobusez, motorrez edo bizikletaz joaten zen egunero lanera. Bere eginkizuna zein zen aipatzen du. Giro ona zeukaten lanean.

126. Lasarte herri bihurtu zenekoa

- **Erref:** USU-041/035
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:56:44. **Bukatu:** 00:58:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Usurbilek Lasarterekin izan du pikea. Lasarte herri "berria" da; lehen auzo-alkatea zeukaten. Lasarten fabrika garrantzitsuak zeuden eta jende asko etorri zen kanpotik; herria asko handitu zen.

127. Trenaren ibilbidea eta treneko giroa

- **Erref:** USU-041/036
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:58:14. **Bukatu:** 01:00:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Lanbideak » Trenbideko langileak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Trena lehen nondik igarotzen zen azaltzen du. Usurbildik Lasartera lehenago bazegoen trena, Zubietatik barrena. Treneko txartel-zulatzailereangandik ihesi ibiltzen ziren txartela ez ordaintzearen; harrapatuz gero, isuna ordaindu behar izaten zuten. Txartel-zulatzaille batzuk gogoan dituzte. Treneko txartela kartoizkoa izaten zen.

128. Trenak gizon bat harrapatu zuenekoa

- **Erref:** USU-041/039
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:02:35. **Bukatu:** 01:03:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Behin trenak tunelean gizon bat harrapatu zuenekoa kontaktzen du. Trenak tutua jotzen zuen tunelean sartzean, barruan zeudenek neurriak har zitzaaten.

129. Kontrabandoari esker aurrera atera zen Usurbil

- **Erref:** USU-042/002
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:00:27. **Bukatu:** 00:01:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Kontrabandoari esker, Usurbil aurrera atera zen. Kontrabandoa Valentzia aldetik ekartzen zuten. Joxeren etxean nahikoa babarrun zutenez, ez zuten goserik pasa. Errazionamenduak nola funtzionatzen zuen azaltzen du.

130. Garia entregatu, baina banatu ez

- **Erref:** USU-042/003
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:01:55. **Bukatu:** 00:02:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Garia eta artoa egiten zuten etxean, baina zati bat entregatu egin behar izaten zuten. Garia ez banatzeagatik, alferrik galtzen zen batzuetan.</p>

131. Errotak itxita zeudenean, ezkutuan joan behar

- **Erref:** USU-042/005
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:04:02. **Bukatu:** 00:05:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Errotak itxita zeudenez, ezkutuan joan behar izaten zuten garia ehotzera.

Usurbildik Zizurkila garia oinez astoarekin eramaten zutenak baziren; harrapatuz gero, kendu egiten zuten jeneroa.

132. Hamarrenak eta bulak

- **Erref:** USU-042/007
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:06:26. **Bukatu:** 00:08:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizari hamarrena eman behar zitzaionekoa gogoan du Joxek. Bulak zer diren azaltzen du eta horrekin lotutako anekdota barregarria kontatzen du. Bula lortzeko galdera batzuk erantzun eta ordaindu egin behar izaten zen.

133. Apaiza salataria

- **Erref:** USU-042/009
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:10:19. **Bukatu:** 00:11:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

Apaizak kontrolatu egiten zuen nork hartzen zuen jauna, eta apaiz hura gerra garaian salataria izan zen, nor fusilatu esaten zuena.

134. Don Francisco apaizaren anekdotak

- **Erref:** USU-042/012
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:14:16. **Bukatu:** 00:16:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Joxe Don Franciscoren mezalaguna izan zen eta hari buruzko anekdota kontatzen du.

135. Gaixotasunean ere umorea

- **Erref:** USU-042/013
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:16:04. **Bukatu:** 00:17:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Lehen gaixotasun gogorak izaten ziren: pneumonia, apendizitisa, tifusa... Tifusari buruzko anekdota kontatzen du.

136. Tifusa eta egarria

- **Erref:** USU-042/014
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:17:12. **Bukatu:** 00:19:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Tifusa ohikoa zen lehen; eta makina bat lagun egarriak jota hil zen, deshidratatuta. Gaixoei ez zieten uzten ura edaten, baina gerora Don Justo medikuak berak onartu zuen tratamendu hori okerra zela.

137. Herriko medikuaren ibilaldiak

- **Erref:** USU-042/015
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:19:49. **Bukatu:** 00:21:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikua eta sasimedikuak

Laburpena:

Lehen mediku bat egoten zen herri guztirako. Goizeko 6etan hasi eta herri guztiari ematen zion buelta jendea zer moduz zegoen galdetuz. Mediku hura oinez ibiltzen zen batetik bestera, baina Joxeren aitaren garaian zaldiz joaten zen medikua. Joxeri medikuak 12 puntu eman zizkionekoa kontatzen du.

138. Herriko emaginak

- **Erref:** USU-042/017
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:22:10. **Bukatu:** 00:23:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Umeak etxean jaiotzen ziren. Emaginak zein ziren eta jaiotzak nola prestatzen ziren azaltzen dute.

139. Kristala hautsi eta umea izan

- **Erref:** USU-042/020
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:25:29. **Bukatu:** 00:26:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Leihoak kristalik gabe zituzten familia batean, seme-alaba ugari eduki zituzten. Kristal haren kontura izandako anekdota kontatzen dute.

140. "Atsua / antzua"

- **Erref:** USU-042/022
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:26:46. **Bukatu:** 00:27:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

<p>Lehen gaizki ikusia zegoen seme-alabarik ez izatea. "Atsoa" esaten zitzaion "antzuari".</p>

141. Aitona berritsuaren anekdota

- **Erref:** USU-042/023
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:27:40. **Bukatu:** 00:28:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Joxeren aitona oso berritsua zen. Behin bizarra ebakitzera barberuarengana joan zenean gertatutako anekdota kontatzen du.

142. Ttonttorraren orrazkera

- **Erref:** USU-042/025
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:29:42. **Bukatu:** 00:31:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Gizonen orduko orrazkera nolakoa izaten zen azaltzen dute. Orrazkera hura normalean baserriko jendeak eramaten zuen.

143. Kaleko mutilak eta baserrikoak

- **Erref:** USU-042/026
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:31:00. **Bukatu:** 00:32:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Kaleko mutilek baserrikoei burla egiten zieten lehen. Baserri batean apaizarekin gertatutako anekdota kontatzen du Joxek.

144. Berorika egitea justifikatua?

- **Erref:** USU-042/027
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:32:03. **Bukatu:** 00:34:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:

« Apaizari berorika egiten zitzaion lehen. Iñakik gurasoei eta izeba-osabei ere berorika egiten zien. Medikuari berorika egiten zitzaion. Baina pixkanaka galtzen joan zen berorika egitearen ohitura.»

145. Medikuen eta apaizen ikasketak

- **Erref:** USU-042/028
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:34:04. **Bukatu:** 00:35:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuek eta sasimedikuek
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Medikuntza Zaragozan ikasten zen lehen. Don Justo zen Usurbilgo medikua eta haren semea ere mediku sartu zen. Apaizgai izateko, Gasteizko seminariora joaten ziren lehen; gerora, Donostiara joaten hasi ziren.

146. Soldadutza uste baino laburragoa

- **Erref:** USU-042/030
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:37:18. **Bukatu:** 00:40:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldadutza Donostian egin zuen: ofizialki 16 hilabete ziren; baina, azkenean, 4 hilabete eman zituzten han. Soldadutzako anekdota kontatzen du.

147. Soldadutzako soldata

- **Erref:** USU-042/033
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:42:11. **Bukatu:** 00:42:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadutzan zeudela, bi erreal ordaintzen zizkieten eguneko. Hilabetean zehar kalteren bat eragiten bazuten, soldatetik kentzen zieten.</p>

148. Herrian konfiantza giroa

- **Erref:** USU-042/040
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:58:30. **Bukatu:** 01:00:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Usurbilen aguazila zegoen, baina gauzaina (serenoa) ez. Gauzainaren funtzioa zein zen aipatzen dute. Lehen atea ez zuten ixten Iñakiren etxean, konfiantza baitzegoen herrian.

149. "Ur bila" baserrira

- **Erref:** USU-042/042
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:00:57. **Bukatu:** 01:02:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Lehen baserriak irekita egoten ziren, hartarako konfiantza baitzegoen. Behin "ur bila" zebiltzaneko anekdota kontatzen du Iñakik.

150. Ehizarako zaletasuna gaztetan

- **Erref:** USU-042/043
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:02:03. **Bukatu:** 01:03:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Ehizan ibiltzen ziren Joxe eta Iñaki. Pixkanaka ikasi zuten nola egiten zen ehiza. Joxek hiru eskopeta ditu gordeta oraindik.

151. Lehen jaten zen arraina

- **Erref:** USU-042/044
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 01:03:54. **Bukatu:** 01:07:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Arrantzan oso ona izan da Iñaki; txapelketatan ere ibiltzen zen. Arraina saltzera Getariatik etortzen ziren Usurbila. Zer arrain jaten zuten garai hartan aipatzen dute. Arrain mota bakoitzaren "ospeaz" hitz egiten dute. Kantauri itsasoa lehen aberatsa zen, arrain asko zegoen.

152. Tolosara erromeriara eta Donostiara "zintera"

- **Erref:** USU-042/046
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 01:08:05. **Bukatu:** 01:10:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Tolosara joaten ziren erromeriara neska-lagunarekin; zintera ere joaten ziren, Arte Ederretako "gallinerora". Donostian lehen zer zine zeuden aipatzen dute.

153. Mendian irristatzen

- **Erref:** USU-042/048
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 01:13:38. **Bukatu:** 01:14:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

Mendira joan eta euria egin zien behin. Neskak erraz irristatzen ziren, eta orduan izandako anekdota kontatzen dute.

154. Matxismoa eta Mariaren Alabak

- **Erref:** USU-042/052
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 01:19:17. **Bukatu:** 01:20:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak

Laburpena:

Lehen matxismo handia zegoen, baina pixkanaka kentzen joan zen. Mariaren Alabak kongregaziotik bidaltzen zituzten dantza lotua egiteagatik.

155. Jauna hartu aurretik baraurik egon behar

- **Erref:** USU-042/054
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 01:21:24. **Bukatu:** 01:22:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Konfesatu egin behar izaten zuten. Behin, jauna hartu baino lehenago, gozokia jan zuen lñakik; baraurik joan behar izaten zuten, ordea.

156. Matriarkatua nagusi

- **Erref:** USU-043/001
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:54

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Emakumeek lehen ez zuten etxetik kanpo jarraitzen lanean ezkondu ostean. Matriarkatua egon izan da hemen, emakumeek eraman izan dute etxeko martxa.

157. Bastoiak nork eta noiz

- **Erref:** USU-043/003
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:04:56

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Bastoiari buruz hitz egiten dute. Alkateak bastoia eramaten zuen egun berezietan. Bastoia agintea zeukanak eramaten zuen.

158. Usurbili buruzko bertsoak

- **Erref:** USU-043/005
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:05:40. **Bukatu:** 00:08:07

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Usurbilgo himnoa abesten dute. Diyo kale-garbitzaileari buruzko bertsoak aipatzen dituzte. Txamuntoren abestia kantatzen dute.

159. Hiletako kantak eta bataioetako ohiturak

- **Erref:** USU-043/007
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:08:22. **Bukatu:** 00:10:06

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hiletako kanta eta bataioetako ohiturak aipatzen dituzte. Amak teila jarri behar izaten zuen elizan sartzea egin aurretik kalera irten nahi bazuen.</p>

160. Umearen izena nork aukeratu?

- **Erref:** USU-043/009
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:10:19. **Bukatu:** 00:13:00

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Umearen izena aukeratzeko amandrearen eta aitajaunaren iritziak garrantzi handia zuen.

161. Mikel bataiatu zutenetik

- **Erref:** USU-043/010
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:25

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Iñakiren lehengusua gerra garaian bataiatu zuten eta Mikel izena jarri zioten, nahiz eta jakin geroago agian Miguel izena jarri beharko ziotela. Bizi guztian Mikel deitu izan diote.

162. Seme-alabei abestiak erakusten

- **Erref:** USU-043/013
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:17:00. **Bukatu:** 00:18:36

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Seme-alabekin abesteko ohitura izan dute. Iñakik alabari euskal kantu bat erakutsi zioneko anekdota kontatzen du.

163. Mendian abesten zituzten kantak

- **Erref:** USU-043/015
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:18:42. **Bukatu:** 00:22:03

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

<p>Mendira joaten zirenean, abestu egiten zuten. Orduko abestiak kantatzen dituzte. Amak etxeko lanak egiten eta kantuan aritzen ziren.</p>

164. Garbigailuak ekarritako onurak

- **Erref:** USU-043/017
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:22:37. **Bukatu:** 00:25:41

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Garbigailua aurrerapen handia izan zen etxekoandrentzat. Garbigailu sorginduaren anekdota kontatzen du Iñakik. Emakumeek lehen lan handia izaten zuten arropa garbitzeko.

165. Aurrerapenak sorginkeriak omen ziren

- **Erref:** USU-043/019
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:26:26. **Bukatu:** 00:27:19

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Eliza irriatiaren eta garbigailuaren aurka egon zen hasieran, sorginkeria zelakoan.

166. Etxeko irratian entzuten zutena

- **Erref:** USU-043/020
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:27:19. **Bukatu:** 00:28:56

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Irratia entzuten zuten etxean: irrati-nobelak emakumeek entzuten zituzten gehienbat. Gaztelaniaz izaten zen irratia beti.

Radioestaci&ocute;n Pirenaica entzuten zuten, Dolores Ibarrurik hitz egiten zuen hor.</p>

167. Apaizaren makila eta maisuaren pala

- **Erref:** USU-043/026
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:35:29. **Bukatu:** 00:37:02

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Apaizak eta maisuak jo egiten zuten. Denak isildu egiten ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-30

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com